

บทที่ 3

เรื่องย่อและตัวละครต่าง ๆ ในบทละครรามเกียรติ์

เนื้อเรื่องย่อ

เหล่ายักษ์มีความเพียรบูชาพระอิศวรจนได้รับพรมีฤทธิ์มาก เมื่อมีฤทธิ์ที่ไม่ควบคุมยับยั้ง กลับก่อเรื่องเบียดเบียนให้แก่เทวดา ฤๅษี และมนุษย์ หนึ่งในนั้นคือหิรันดย์กษัตริย์ ซึ่งก็ได้รับพร รุ่งเรือง ฤทธากล้าหนัก ไถ่ม้วนแผ่นดินไสรรักแร้เอาไปบาดาล พระอิศวรจึงบัญชาให้พระนารายณ์อวตารเป็น พญาสุกรเพื่อไปปราบหิรันดย์กษัตริย์ หลังจากพระนารายณ์ปราบหิรันดย์กษัตริย์ได้แล้วก็กลับไวภูณัฐ สวรรค์เพื่อบรรทมขณะทีพระองค์บรรทมเหนือบัลลังก์อนันตนาคราชกลางเกษียรสมุทร บังเกิด ดอกบัวขึ้นจากพระนาภี ภายในดอกบัวมีพระกุมารประทับอยู่ พระนารายณ์ทรงอุ้มกุมารนั้นเหาะมา ถวายพระอิศวร พระอิศวรตรัสว่าพระกุมารจักเป็นต้นวงศ์กษัตริย์อันประเสริฐผู้สามารถดับทุกข์เข็ญ ของโลกพระราชนามพระนามกุมารว่าท้าวอโนมาคัน และมีเทวโองการให้ท้าวผจญวานไปสร้าง เมืองให้ครอบครอง พระอินทร์ลงดูสถานที่พบชัยภูมิที่ดีของพระดาบสทั้งสี่จึงให้พระวิษณุกรรม สร้างเมืองชื่ออยุธยาบรินคร (ตามชื่อพระฤๅษีทั้งสี่) ประทานนางมณีเกสรเป็นมเหสี มีโอรสชื่อ ท้าวอชบาล

ท้าวสหบดีพรหมเห็นว่าท้าวสหลวัน เกรงฤทธิ์พระนารายณ์หนีไปอยู่เมืองบาดาลทั้ง เมืองลงกาให้ร้าง ด่อไปจะสิ้นวงศ์พรหมาร จึงโปรดเกล้าให้สร้างเมืองลงกา แล้วทูลเชิญองค์ธาดา พรหมครองเมือง องค์ธาดาพรหมหรือท้าวจตุรพักตรมีโอรสเป็นยักษ์สี่กรชื่อท้าวลัสเตียน อสุรพรหมทำพิธีบูชาขอพรพระอิศวรได้คาพาเพชรมีฤทธิ์ไม่แพ้ผู้ใดมาลี้ภัยพรหมเกรงว่าสามโลก จะเดือดร้อนจึงทูลขอพระขรรค์มีฤทธิ์มากกว่าคาพาให้ท้าวอชบาล พระอิศวรประทานให้และให้ชื่อ ใหม่มาลี้ภัยพรหมว่า “ท้าวมาลิวราช” เป็นผู้ทรงความยุติธรรม ท้าวอชบาลปราบอสุรพรหมได้ ต่อมาท้าวอชบาลมีโอรสคือท้าวทศรถ ครองเมืองอยุธยาสืบต่อมา

ยักษ์ตรีบุรรมมีฤทธิ์มากกว่า มนุษย์เทวดา ฤๅษี ครุฑ นาค เกรงแต่พระนารายณ์ จึงบูชาขอ พรพระอิศวรให้พระนารายณ์ทำอันตรายไม่ได้ เมื่อได้รับพรก็กำเริบก่อความเดือดร้อน พระอิศวร จัดทัพออกปราบ ใช้ธนูทำจากก้างพระนารายณ์จึงแผลงศรไม่ไป พระอิศวรทรงพิโรธลิ้มพระเนตร ที่สามสังหารตรีบุรรมและพวก พระอิศวรเห็นว่าพวกยักษ์ขยันทำพิธี ได้พรมากแต่กำเริบขึ้นทุกวันจึง ดำริและเริ่มแผนการที่จะปราบปรามเหล่ายักษ์ ให้หมดสิ้นไป

ท้าวลัสเตียนมีมเหสี 5 องค์ ให้กำเนิด ท้าวกุเปรี๊น ท้าวเทพนาสุร ท้าวอัศรธาดา ท้าวมารัน ท้าวมเหสีองค์ที่ 5 ให้กำเนิดโอรสคือ ทศกัณฐ์ (ในอดีตชาติทศกัณฐ์ คือ นนทกได้รับพรนิ้วเพชรแต่

สิ้นชีวิตด้วยกลของพระนารายณ์แปลง) และ กุมภกรรณ พระอิศวรทราบวาทศกัณฐ์จะสร้างความเดือดร้อนแก่โลก จึงทรงบัญชาให้เวสสุธามาเทพบุตรจุติไปเกิดเป็นพิเภกน้องร่วมท้องกับทศกัณฐ์ เพื่อช่วยเหลือพระนารายณ์ซึ่งจะอวตารลงไปปราบยักษ์

ท้าวทศรถครองราชสมบัติมาเป็นเวลานาน ไม่มีพระโอรส จึงทรงปรึกษาพระดาบส 4 องค์ คือ พระวชิรสู์ พระสวามิตร พระวัชธักดิ์ และพระภารทวาช มาทำพิธีขอพระราชโอรสผู้มีฤทธิ์ เพื่อจะได้ปราบปรามเหล่ายักษ์ชั่วร้ายที่กำลังรุกรานสามโลกให้เดือดร้อน พระดาบสทั้ง 4 องค์ เดินทางไปพบพระฤๅษีโลโกฏ แล้วพากันไปเข้าเฝ้าพระอิศวรกราบทูลให้ทรงทราบพระอิศวรทูลเชิญให้พระนารายณ์อวตารลงไปเป็นโอรสท้าวทศรถเมืองอยุธยาเป็นเพื่อปราบยักษ์พร้อมให้พระลักษมีอวตารไปเป็นนางสีดา อาวุธของพระนารายณ์คือสังข์และบัลลังก์นาคบังเกิดเป็นพระลักษมณ์ จักรเป็นพระพรตททาเป็นพระสัตว์และเหล่าเทพเทวาขออาสาไปเกิดเป็นพลวานรช่วยปราบยักษ์ ร้ายให้สิ้นเผ่าพันธุ์จากนั้นจึงประสาหมนต์สัญญาให้พระฤๅษีโลโกฏ ไปตั้งกาลาพิธีขอพระโอรส เมื่อทำพิธีได้บังเกิดกองอัคคี มีสุรทูลถาดข้าว 4 ปันผุดขึ้นกลางกองไฟกลืนข้าวทิพย์หอมไปจนถึงเมืองลงกาทางมณฑลเทศาภิบาลทศกัณฐ์อยากเสวยข้าวทิพย์นั้นทศกัณฐ์จึงให้นางกานาสูรินมาโอบข้าวทิพย์ไปได้ครึ่งปัน ท้าวทศรถประทานข้าวทิพย์แก่นางเกาสุริยา นางไภยเกษิ คนละ 1 ปัน ส่วนที่เหลือให้นางสมุทรชาเทวี นางเกาสุริยาประสูติพระราม กายสีเขียว นางไภยเกษิประสูติพระพรต กายสีชมพู นางสมุทรชาเทวีประสูติพระลักษมณ์ กายสีเหลือง และพระสัตว์ กายสีม่วง ส่วนนางมณฑาประสูตินางสีดา แต่พระธิดาน้อยชื่อว่า “ผลาญราพณ์” ขึ้นสามครั้ง ไท่ทำนายนว่าเป็นกาลกัณฐี ทศกัณฐ์จึงบัญชาให้นำพระธิดาแรกประสูติใส่ผอบลอยน้ำไป ท้าวชนกฤๅษีเก็บผอบได้ เปิดพบทารกน้อยจึงเลี้ยงไว้เป็นพระราชธิดาด้วยความรัก เมื่อรำลึกได้พระองค์ละสมบัติออกบวชเป็นฤๅษีเพราะหวังบรรลุนิพาน จึงนำทารกน้อยใส่ผอบฝังดินไว้ ฝากให้แม่พระธรณีคุ้มครอง ต่อมาเมื่อลาพระพรตกลับไปครองเมืองมิลินา ได้ขุดผอบนำพระธิดาซึ่งเติบโตเป็นสาววัยสิบหกปีขึ้นมา ประทานชื่อว่า สีดา

โอรสท้าวทศรถทั้ง 4 องค์ ได้เล่าเรียนวิชาจากพระฤๅษีวชิรสู์และฤๅษีสวามิตร เมื่อเรียนสำเร็จพระฤๅษีตั้งพิธีบูชาไฟ พระอิศวรประทานสรและลูกสร 12 เล่มให้พระกุมารทั้ง 4 พระองค์ พระกุมารทุกพระองค์จึงมีสรพรมศาสตร์ อคินิวดและพลาญวาทเป็นอาวุธ ต่อมาพระพรตและพระสัตว์เสด็จไปประทับที่เมืองไภยเกษิกับพระอัยกา พระรามและพระลักษมณ์ไปปราบยักษ์มารเกรที่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน พระวชิรสู์พระสวามิตรกราบทูลให้พระรามพระลักษมณ์ทรงทราบเรื่องท้าวชนกทำพิธีหาฤๅษีให้พระธิดา โดยให้แข่งขันยกมหาธนูโมลี ผู้ยกได้สำเร็จจะได้อภิเษกกับนางสีดา พระรามยกมหาธนูได้ท้าวชนกเชิญท้าวทศรถมาร่วมพิธีอภิเษกพระรามนางสีดา แล้วพระรามพานางสีดาไปยังเมืองอยุธยา ระหว่างทางกลับได้ปราบรามสูร

เมื่อท้าวทศพรทรงพระราช ทรงประทานเมืองอยุธยาให้พระราม นางไภยเกษิทวงสัญญา จากท้าวทศพรที่จะมอบราชบัลลังก์แก่พระพรต ท้าวทศพรจึงต้องทำตามคำสัจย์ที่ให้แก่นางไว้ นางไภยเกษิอ้างพระราชโองการจากท้าวทศพรให้พระรามทรงพรตเป็นคาบสแล้วเสด็จไปอยู่ป่าเป็นเวลาสิบสี่ปีจึงค่อยคืนเมือง พระรามกระทำความเพื่อสัจจาของพระบิดา พระลักษมณ์และนางสีดา ตามเสด็จไปด้วย เมื่อพระพรตทราบเรื่อง ตกพระทัยมาก ไม่ยอมครองเมือง ตามไปทูลเชิญให้พระรามเสด็จกลับ แต่พระรามไม่ยอมกลับ พระพรตจึงจำใจกลับไปรักษาพระนคร โดยเชิญฉลองพระบาทของพระรามไว้ในปราสาทแก้วแทนพระองค์ หลังจากนั้น พระราม พระลักษมณ์ และนางสีดา เสด็จเข้าป่าลึกไปอีก เพื่อมิให้ผู้ใดทราบว่าพระองค์ประทับอยู่ที่ไหนพระองค์จะได้เจริญกาวนา ได้เต็มตามที่ตามพระประสงค์

นางส่านักขา น้องสาวของทศกัณฐ์เป็นม่ายเพราะชีวหาผู้เป็นสวามีถูกจักรของทศกัณฐ์สังหารด้วยความเข้าใจผิด เนื่องจากชีวหาแถบลิ้นปิดเมืองลงกาแล้วกลับไปไม่ได้สติ เนื่องจากอดนอนเฝ้าเมืองให้ทศกัณฐ์มาเจ็ดวันเจ็ดคืน นางส่านักขาเสียใจออกไปเที่ยวป่า ได้พบพระรามซึ่งกำลังบำเพ็ญพรต เกิดความใคร่ได้พระรามเป็นสามี นางจึงแปลงร่างเป็นสาวสวยเข้าเฝ้าชวนพระราม พระรามขับไล่ให้ไป นางก็ตามมาจนถึงอาศรม เมื่อเห็นนางสีดาก็หึงหวง จึงคืนร่างนางยักษ์เข้าทำร้ายนางสีดา พระรามพระลักษมณ์เข้าต่อสู้ พระลักษมณ์ตัดแขนขาหูกมูกนางแล้วปล่อยตัวไป นางส่านักขากลับไปเมืองโรมคัล พญาชรผู้พี่ชายเห็นเข้าก็โกรธแค้น ยกทัพมารบกับพระรามพระลักษมณ์พระรามปราบได้ราบคาบไพร่ทหารหนีกลับมาทูลทูลชนผู้เป็นอนุชา พญาทูลชนยกทัพไปรบกับพระราม ก็ถูกสังหารสิ้นชีวิต ทหารที่รอดตายไปทูลท้าวตรีเศียรผู้เป็นอนุชาอีกองค์หนึ่ง พญาตรีเศียรยกทัพมาต่อสู้ ก็ถูกพระรามประหารสิ้นชีวิตเช่นกัน นางส่านักขาคิดใจแทบสิ้นชีวิตรีบเดินทางข้ามสมุทรไปยังเมืองลงกา แลถึงทูลทศกัณฐ์ผู้เป็นพี่ชายว่าจะจับนางสีดาถวายทศกัณฐ์ แต่พระรามพระลักษมณ์ขัดขวางไว้ อีกทั้งสังหารพญาชร พญาทูลชน พญาตรีเศียรถึงแก่ชีวิต นางส่านักขาพรรณนาความงามของนางสีดาจนทศกัณฐ์หลงใหล ใคร่ได้นางเป็นชายา จึงบัญชาให้มาริสแปลงเป็นกวางทองไปล่อให้พระรามตามกวางไป พระรามออกตามกวาง รับสั่งให้พระลักษมณ์อยู่เฝ้านางสีดา กวางมาริสแกล้งร้องเป็นเสียงพระราม โดนทำร้ายให้พระลักษมณ์ไปช่วยนางสีดาขับไล่พระลักษมณ์ให้รับตามไป ขณะนั้นทศกัณฐ์ก็แปลงเป็นฤๅษีเข้าหลอกลักตัวนางสีดาจากอาศรม

พระรามพระลักษมณ์เดินป่าติดตามหานางสีดาด้วยความโศกเศร้า พบนกสดาชญาตเจ้าปีกหักหางหักอยู่กลางป่า นกสดาชญาตทูลว่าขณะบินอยู่บนท้องฟ้า พบทศกัณฐ์ลักพานางสีดานั่งรถทรงเหาะมา จึงเข้าขัดขวาง ฆ่าไพร่พลยักษ์จำนวนมาก แต่ประมาทที่บอกแก่ทศกัณฐ์ว่าไม่แพ้อาวุธใดนอกจากแหวนของพระอิศวรที่นางสีดาสวมอยู่ ทศกัณฐ์จึงถอดแหวนของนางสีดาขว้างมา

ประหารนกสดาฯ หลังจากกราบทูลนกสดาฯถวายแหวนแก่พระรามแล้วสิ้นชีวิต

พระรามและพระลักษมณ์เดินทางตามหานางสีดาต่อไป ระหว่างเดินทางพบหนุมานเป็นลิงเผือกเพศผู้ พระรามเห็นว่าหนุมานมีคุณทูลชนเพชรเขียวแก้วในขณะที่พระลักษมณ์ไม่เห็น หนุมานจึงรู้ว่าพระรามคือนารายณ์อวตารเพราะเป็นบุคลลเดียวที่เห็นลักษณะกายของตน หนุมานจึงเข้าไปกราบพระบาท และกราบทูลถามมูลเหตุที่เสด็จอยู่ในป่าเพียงลำพัง ปราศจากไพร่พล กองทัพ เมื่อหนุมานทราบว่าพระรามจะเสด็จไปตามนางสีดาที่กรุงลงกาเมืองของทศกัณฐ์ จึงแนะนำให้พระรามจัดทัพ โดยไปตามสุกริฟ ซึ่งเป็นน้ำชายมาเข้าเฝ้า

สุกริฟกราบทูลให้พระรามช่วยปราบพาลี เนื่องจากพระอิศวรประทานนางคาราวดีแก่สุกริฟเป็นบำเหน็จที่ช่วยอุদ্ধาพระสุเมรุให้ตรง พาลีรับนางคาราวดีมาและให้คำสัตย์ว่าหากว่าไม่มอบนางคาราวดีแก่น้องชายขอให้ตายด้วยศรของพระนารายณ์ พาลีเสียสัตย์ผิดคำสาบานและยังขับไล่สุกริฟซึ่งเป็นน้องร่วมไส้ออกจากเมืองโดยไม่มีความผิด พระรามจึงให้สุกริฟไปทำสัญญากับพาลีแล้ว ล่อลอบให้พาลีมาหาพระองค์ พระรามแสดงศรจะฆ่าพาลี พาลีจับศรได้แต่กลับยอมตายเพื่อรักษาเกียรติ สุกริฟได้ครองเมืองขีดขินแล้วนำองคตและชมพูพานลูกของพาลีถวายตัวเป็นทหารของพระราม

พระรามเสด็จไปประทับที่เขาคันธมาทน์ ระหว่างทางพบกับพญานกยูงทองกราบทูลว่านางสีดาฝากความให้พระรามเสด็จไปทำสงครามผลาญยักษ์ พระนางจะครองกายครองชีวิตคอยพระราม พระรามยังพบฝูงวานรนำผ้าสไบของนางสีดามาถวาย พร้อมชี้ทางให้พระรามตามไปฆ่ายักษ์ พระรามและพระลักษมณ์ลาพรตที่เขาคันธมาทน์แห่งนี้เพื่อยกทัพวานรไปปราบยักษ์ พระอิศวรมีพระบัญชาให้พระเวสสุกรรมนำเครื่องภูษาผ้าทรงมงกุฎสังวาลธำมรงค์มาถวายสองพระองค์ พร้อมเนรมิตพลับพลาไว้ให้พระรามได้สุกริฟ หนุมาน องคต ชมพูพาน ท้าวมหาชมพูและนิลพัทผู้เป็นหลาน มาเป็นทหารเอก พร้อมวานรสิบแปดมงกุฎ และไพร่พลวานรจากเมืองขีดขิน 50 สมุทรร และเมืองชมพูอีก 27 สมุทรร เมื่อกองทัพพร้อมแล้ว พระรามให้หนุมาน องคต ชมพูพาน นำธำมรงค์กับผ้าสไบไปแจ้งข่าวแก่นางสีดาที่เมืองลงกาว่าพระองค์เสด็จยกทัพมาช่วยแล้ว สามทหารเอกนำกองทหารมาถึงสระโบกขรณีกลางป่า พยายามดิ้นก็กลับไหลทุกคน ยักษ์ปักหลักขึ้นจากสระมาจับวานรกิน ปักหลักโจนถีบองคต องคตตื่นขึ้นมาสู้กับปักหลักและเอาชนะได้ ปักหลักเล่าว่าเดิมเป็นเทพ เมื่อเป็นชู้กับนางฟ้าชื่อเกสรมาลา พระอินทร์จึงสาปให้มาเป็นยักษ์เฝ้าสระ จนกว่าทหารพระรามลูบกายจึงจะพ้นสาป องคตสงสารจึงลูบกาย ปักหลักกลับเป็นเทพเหาะขึ้นสวรรค์ไป เมื่อหนุมานและชมพูพานตื่นก็เล่าความให้ฟัง

เมื่อสามทหารเอกเดินทางต่อไป พบเมืองล่างกลางป่ามีเพียงนางบุญมาลืออยู่คนเดียว นางเล่าให้หนุมานฟังว่าเดิมเป็นนางฟ้าอยู่บนสวรรค์ แต่เป็นแม่สื่อชักนำให้ท้าวดาวนลงบรกับ

นางรำพา พระอิศวรสังหารท้าวดาวนแล้วสาปนางลงมาอยู่ในเมืองมายัน ซึ่งเป็นเมืองร้างนานสามหมื่นปี ต่อเมื่อพบทหารเอกพระนารายณ์จึงจะพ้นสาป หนุมานเกี้ยวนางเป็นเมียแล้วส่งนางขึ้นสวรรค์ไป เมื่อเดินทางต่อไปถึงมหาสมุทร พบนางสุวรรณมาลี ขำรับใช้พระอิศวรมาคอยบอกทางแก่ทหารพระรามที่จะไปเผ้านางสีดาที่เมืองลงกา หนุมานได้ฟังก็ยินดียิ่ง นิรมิตร่างกายใหญ่โต พาดหางข้ามสมุทรให้ไพร่พลวนรเดินข้ามไป ต่อมาพบฤๅษีชฎิล พระฤๅษีบอกว่าห่างจากที่นี่ไปอีก 15 โยชน์ จะถึงเขาเหมตริณ ริมมหาสมุทร เป็นท่าข้ามไปยังเมืองลงกา ที่เขาเหมตริณ สามวานรพบนกยักษ์ไม่มีขนอาศัยอยู่ในถ้ำ เมื่อซักถามกันทราบว่ชื่อ สัมพาติเป็นพี่ชายนกสดาข เมื่อยังเล็กนกสดาขเห็นพระอาทิตย์ดวงกลมแดงฉาน คิดว่าเป็นผลไม้ จึงเหาะขึ้น ไปจิกกิน สัมพาติห้ามเท่าไรไม่ฟัง พระอาทิตย์กริ้วโกรธ เปล่งแสงแรงร้อน นกสัมพาติเหาะขึ้นไปป้องกันน้องไว้ จนจึงหลุดหมดทั้งตัว พระอาทิตย์สาปซ้ำให้ไปอยู่ที่ถ้ำเหมตริณ และขนไม่งอกขึ้นใหม่ จนกว่าพบกองทหารพระนารายณ์ กองทหารโห่ร้องสามครั้ง จึงจะพ้นคำสาป ขนงอกขึ้นตามเดิม หนุมานจึงให้กองทหารโห่ร้องพร้อมกัน นกสัมพาติมีขนงอก บินได้ตามเดิม จึงอาสาพาหนุมานขึ้นหลังบินไปจับอกที่ตั้งกรุงลงกา ซึ่งเป็นเกาะกลางสมุทร มีภูเขาชื่อนิลกาลาเป็นหลักบอกตำแหน่งที่ตั้ง เมื่อหนุมานทราบตำแหน่งที่ตั้งเมืองลงกา จึงให้กองคดและชมพูพานอยู่ดูแลกองทัพอยู่ที่ถ้ำเหมตริณ แล้วเหาะไปเมืองลงกาตามลำพังขณะหนุมานเหาะข้ามสมุทร นางผีเสื้อสมุทรซึ่งเป็นทหารหน้าด่านของทศกัณฐ์เหาะขึ้น ไปขัดขวาง หนุมานฆ่านางผีเสื้อสมุทรตาย แล้วเหาะต่อไปจนถึงเขาโสฬสซึ่งอยู่เลยเมืองลงกาไป หนุมานเห็นอาศรมฤๅษินารถจึงแปลงร่างเป็นวานรน้อยเข้าไปถามทาง เมื่อพระฤๅษีบอกทางให้ หนุมานขอพักคืนหนึ่งรุ่งเช้าจึงค่อยเดินทาง ตลอดทั้งคืนหนุมานลองฤทธิ์พระฤๅษีแต่กลับแพ้ ในตอนรุ่งเช้าเมื่อหนุมาน ไปล้างหน้า พระฤๅษียังเสกไม้เท้าให้เป็นปลิงเกาะที่คาง หนุมานต้องขอให้พระฤๅษีช่วยจากนั้นก็เหาะไปเมืองลงกา พบนางสีดาถูกขังอยู่ในสวนขวัญ นางสีดากำลังจะผูกคอตายเพราะเจ็บแค้นที่ทศกัณฐ์เกี้ยวพาโดยนางไม่ปลงใจ และฆ่าเหล่านางอสูรที่เฝ้าอยู่ยงค้ำว่าซ้ำเติม หนุมานช่วยชีวิตนางสีดาไว้ และถวายเป็นห่วงกับผ้าสไบพร้อมกราบทูลว่าพระรามกำลังเสด็จมารบกับทศกัณฐ์และนำพระนางคืนกลับไปอย่างสมพระเกียรติ หลังจากเข้าเฝ้าแล้ว หนุมานแกล้งทำลายสวนขวัญเหล็กขยับเขิน ฆ่าสหัสกุมาร โอรสพันองค์ของทศกัณฐ์ ทศกัณฐ์ให้อินทรชิตไปปราบ หนุมานแกล้งขอมแพ้ให้อินทรชิตจับตัวได้ ทศกัณฐ์ให้ประหารหนุมานด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่ไม่สำเร็จ จึงให้นาคตัวเข้าเฝ้าซักถาม หนุมานหลอกว่าตายได้ด้วยไฟเผา ทศกัณฐ์ดีใจสั่งให้เผาหนุมาน หนุมานจึงเผ่นโผนเข้าดำหนัก เฝ้าเมืองลงกาใหม่ทั้งเมือง แล้วสลับไฟให้หลุดจากร่างของตน แต่เหลือไฟที่ปลายหางไม่ยอมดับ หนุมานจึงเหาะกลับไปเฝ้าพระนารถฤๅษีถามวิธีดับไฟ พระฤๅษีให้ดับด้วยน้ำบ่อน้อย หนุมานคิดได้ด้วยปัญญาจึงอมหางตัวเองไว้ในปาก ก็ดับไฟได้ ฝ่ายทศกัณฐ์ให้เชิญเหล่าเทพเทวานามิรมิตเมืองลงกาให้ใหม่

ทศกัณฐ์ฝันร้าย พิกเอกทำนายฝันว่าเคราะห์ร้ายเป็นอันตรายถึงชีวิต แต่ผ่อนปรนได้ด้วยการถือน้ำมันในธรรมสูตรจิต และส่งดวงนางสีดาคืนให้พระราม ทศกัณฐ์เกรี้ยวโกรธ ประกาศตัดความเป็นพี่น้อง แล้วขับไล่พิกเอกออกจากเมือง พิกเอกเข้าเฝ้าพระรามขอสวามิภักดิ์ พระรามให้กระทำพิธีคืนน้ำสาบานแล้วรับไว้เป็นที่ปรักษาการทำศึก ทศกัณฐ์วางแผนพระรามยกทัพกลับไปโดยบัญชาให้นางเบญจกายผู้เป็นหลานสาวแปลงร่างเป็นนางสีดาทำเป็นตายลอยน้ำผ่านหน้าพลับพลาของพระรามเมื่อพระรามเข้าใจว่านางสีดาสิ้นพระชนม์แล้ว ก็จะเลิกการทำศึก ยกทัพกลับไป แผนการของทศกัณฐ์ไม่สำเร็จเพราะหนุมานจับได้ หนุมานได้นางเบญจกายเป็นชายา

ฝ่ายพระรามบัญชาให้เหล่าทหารวานรรมทะเลเป็นถนนเพื่อเดินทัพไปยังลงกา โดยให้หนุมานและนิลพัทเป็นหัวหน้าคุมไพร่พลดำเนินการ หนุมานและนิลพัทซึ่งมีเรื่องเคืองใจกันมาก่อนทะเลาะกัน พระรามลงโทษให้นิลพัทไปดูแลนครจีคิน และให้หนุมานจัดการจองถนนให้เสร็จ ทศกัณฐ์ส่งนางสุพรรณมัจฉาพาบริวารมาชนหินที่ทำถนนไปทิ้งเสีย หนุมานจับนางสุพรรณมัจฉาได้และได้นางเป็นชายาอีกคน นางสุพรรณมัจฉามีลูกกับหนุมาน นางไปสารอกลูกชายไว้ที่หาด ลูกของนางเป็นลิงเผือก มีหางเป็นปลา เหล่าเทพเทวดาตั้งชื่อว่ามัจฉานุ นางทิ้งลูกชายไว้ต่อมาไมยราพเจ้าบาดาลนำไปเลี้ยงเป็นลูกบุญธรรมฝ่ายพระรามยกทัพข้ามมหาสมุทรไปตั้งทัพที่เขามรกต แล้วส่งองคตเป็นทูตไปถวายสาสน์แก่ทศกัณฐ์ให้คืนนางสีดา ทศกัณฐ์กลับพุดจาทำทนายให้รบกับ ทศกัณฐ์ยกจัดกรแก้วสุรกายนาคของท้าวราชาพรหม ทำให้บังแสงพระอาทิตย์จนมืดมิด ฝ่ายพระรามมองไม่เห็นเมืองลงกา แต่ฝ่ายทศกัณฐ์มองเห็นกองทัพพระราม สุครีพอาสาทำลายจักรพังพินาศ แล้วสู้รบกับทศกัณฐ์ เอาเท้าคืบมังกฎทศกัณฐ์ไปถวายพระราม ทศกัณฐ์เป็นทุกข์เสียพระทัยอย่างยิ่งที่ศัตรูมีฤทธิ์อำนาจ จึงให้ตามท้าวไมยราพซึ่งเป็นสหายรักมาช่วย ไมยราพสะกดกองทัพวานรกลับไหลทุกคนแล้วอุ้มพระรามไปไว้ในเมืองบาดาล หนุมานตามไปช่วยได้ ชำไมยราพตาย หนุมานได้พบมัจฉานุผู้เป็นบุตร

ทศกัณฐ์เสียพระทัยอย่างยิ่งที่ไมยราพสิ้นชีวิต จากนั้นให้ตามกุมภกรรณผู้เป็นน้องมาช่วยรบ กุมภกรรณเป็นยักษ์ที่อยู่ในศีลธรรม แต่จำเป็นต้องช่วยพี่ชาย พระรามให้สุครีพออกไปสู้รบ กุมภกรรณจับตัวสุครีพได้ หนุมานตามไปช่วยแก้ไข กุมภกรรณสู้สองวานรไม่ได้จึงหนีเข้าเมือง กุมภกรรณขึ้นไปขอหอกโมกษศักดิ์จากพระพรหมลงมาสู้รบ แล้วไปทำพิธีลับหอกที่ริมฝั่งมหานทีสีทันดร หนุมานกับองคตแปลงร่างเป็นกาจิกสุนัขเฝ้าลายนน้ำมาใกล้ ทำให้กุมภกรรณผู้รักความสะอาดอย่างยิ่งต้องเลิกทำพิธีลับหอกโมกษศักดิ์ทั้งๆที่ลับได้แค่สามในสี่คมหอก เมื่อออกรบพระรามส่งพระลักษมณ์ไปรบ พระลักษมณ์ถูกหอกโมกษศักดิ์ซึ่งหากไม่สามารถช่วยได้ทันก่อนพระอาทิตย์ขึ้น จะต้องสิ้นชีวิต หนุมานเหาะขึ้นไปหยุดพระอาทิตย์ไว้ พระอาทิตย์จึงชะงักลงทรงเข้ากลีบเมฆ ไม่ให้แสงอาทิตย์ส่องไปยังพระลักษมณ์ แล้วหนุมานรีบไปเก็บใบสรพยานยอดเขา

จากนั้นไปขอน้ำปัญจมหานทีจากพระพรตที่เมืองอยุธยา พิกกประกอบใบยาแก้ไข้ให้พระลักษมณ์ รอดชีวิต กุมภกรณจึงใช้กลศึกเนรมิตกายก้นน้ำไว้ ทำให้กองทัพของพระรามไม่มีน้ำกินน้ำใช้ ภายในเจ็ดวันจะต้องตายสิ้น หนุมานแปลงร่างไปสืบจนรู้ว่ากุมภกรณซ่อนตัวท่อน้ำอยู่ที่ใด แล้วตามไปทำลายพิธี กุมภกรณยกทัพออกมาสู้อีกครั้ง คราวนี้พระรามเสด็จไปรบด้วยพระองค์เอง พระรามจึงแผลงศรสังหารกุมภกรณได้ ทศกัณฐ์โสกเศร้าเสียพระทัยอย่างยิ่งที่สูญเสียอนุชาไป ทศกัณฐ์ให้อินทรชิตผู้เป็นโอรสออกรบกับฝ่ายพระราม พระลักษมณ์ยกกองทัพวนรไปสู่อินทรชิตสู้ไม่ได้ ถอยทัพเข้าเมืองแล้วไปทำพิธีชุบศรนาคบาศ บนยอดเขาสิริเป็นเวลา 7 วัน ทศกัณฐ์จึงให้มังกรกัณฐ์ซึ่งเป็นหลานออกรบขัดดาทัพไปก่อน พระรามปราบมังกรกัณฐ์ได้ พิกกกราบทูลพระรามว่าอินทรชิตทำพิธีชุบศรนาคบาศอยู่ในโพรงไม้ไผ่ที่เขากาศสิริ นาคจะพากันมาคายพิษรดที่ศรทุกเวลา หากครบ 7 ราตรี ศรนาคบาศจะมีฤทธิ์อำนาจจนไม่อาจปราบได้ วิธีทำลายพิธีคือให้หมึกดำไม้ไผ่ทันทิ่มหน้าคอกใจหนีไป ชามพูนวราชอาสาแปลงร่างเป็นหมึกไปทำลายพิธี อินทรชิตจึงชุบศรนาคบาศไม่สำเร็จ อินทรชิตยกทัพออกรบด้วยความโกรธแค้น แผลงศรนาคบาศเป็นนาครัดพระลักษมณ์และไพร่พลวานรสันตติหมดสิ้น พระรามมาช่วยโดยแผลงศรพลายวาดไปเรียกพญาครุฑ เมื่อพญาครุฑเหาะมา เหล่านาคกลัว พากันคลายรัด แทรกหนีลงไปในดิน พระลักษมณ์และเหล่าวานรจึงฟื้นคืนสติ เมื่อทศกัณฐ์และอินทรชิตทราบเรื่อง อินทรชิตลาพระบิดาไปชุบศรพรหมศาสตร์เป็นเวลา 3 วัน ห้ามผู้ใดไปรบกวน ทศกัณฐ์ให้กำปั่นทหารเอกออกไปรบขัดดาทัพ กำปั่นถูกหนุมานฆ่าตาย ทศกัณฐ์ตกพระทัยส่งคนไปตามอินทรชิตโดยลื้มความที่อินทรชิตสั่งไว้ ทำให้เสียพิธี อินทรชิตแปลงร่างเป็นพระอินทร์ยกไปรบกับพระลักษมณ์ พระลักษมณ์ตกตะลึงชมโฉมพระอินทร์ อินทรชิตจึงแผลงศรถูกพระลักษมณ์และพลวานร หนุมานเหาะขึ้นไปสู้กับอินทรชิต ก็ถูกหวดด้วยศรตกลงมาสลบ พระรามเสด็จไปหาพระอนุชากลางสนามรบ เมื่อเห็นพระลักษมณ์สิ้นสมประดี พระองค์ก็เสียพระทัยจนสลบไป ทศกัณฐ์ได้ข่าวว่าทั้งพระราม พระลักษมณ์และไพร่พลวานรสิ้นชีวิตหมด ก็ดีพระทัยอย่างยิ่ง ให้นางสีดาและนางตรีชฎาชายาของพิกกพาขึ้นบุษบกแก้วไปดูเหตุการณ์ด้วยตาของนางเอง นางสีดาเข้าพระทัยว่าพระรามสิ้นพระชนม์ จึงร้องไห้จนสิ้นสติไป นางตรีชฎาปลุกให้ฟื้นแล้วกราบทูลยืนยันว่าพระรามไม่สิ้นพระชนม์แน่นอน เพราะบุษบกแก้วนี้เป็นที่เสี่ยงทาย หากผู้ใดเป็นหญิงหม้ายขึ้นประทับ บุษบกจะไม่ลอยขึ้น นางสีดาจึงขึ้นบุษบกแล้วอธิษฐานเสี่ยงทายเมื่อพิกกทราบข่าวได้บอกวิธีแก้ไขพิศรพรหมศาสตร์ โดยให้หนุมานไปเอายาที่เขาอาวรุซึ่งมีจักรกรดพัดหมุนอยู่ตลอดเวลา หนุมานแบกภูเขาอาวรุไปทางทิศอุดรลมพัดเอากลั่นยาไปตองพระราม พระลักษมณ์และพลวานร จึงฟื้นคืนสติกันทุกคนเมื่อทศกัณฐ์และอินทรชิตทราบข่าว ก็ตกพระทัย อินทรชิตขอไปทำพิธีกุมภนิยาที่ภูเขาจักรวาลภายใน 7 วันเพื่อให้ร่างกายเป็นกายสิทธิ์ฆ่าไม่ตาย ในระหว่างนี้ให้ทศกัณฐ์สั่งให้สุขาจารแปลงร่างเป็นนางสีดา นำขึ้นรถไปถึงกองทัพ

พระราม แล้วตัดศีรษะโยนลงไป เมื่อพระรามเข้าใจว่านางสีดาสืบพระชนม์ก็ยกทัพกลับ ทศกัณฐ์ทำตามแผนของอินทรชิต พระรามและพระลักษมณ์หลงเชื่อว่านางสีดาสืบพระชนม์ แต่สุกริพ หนุมาน และองคตพิสูจน์ได้ว่าเป็นนางสีดาแปลง พิกะเล็งเห็นว่าอินทรชิตจะตาถึงขนาด จึงกราบทูลให้พระลักษมณ์ไปทำลายพิธิกุมภนิยาของอินทรชิต พระลักษมณ์ต่อสู้กับอินทรชิตเป็นเวลานาน ในที่สุดฆ่าอินทรชิตตายได้สำเร็จ พระลักษมณ์บัญชาให้องคตเหาะขึ้นไปหานางพานแว่นฟ้าจากพระพรหมธาดามารับรองเศียรอินทรชิต เพราะอินทรชิตได้รับพรจากพระพรหมว่าหากสิ้นชีวิต เศียรตกถึงพื้นดิน จะเกิดไฟบรรลัยกัลป์ไหม้ไปทั่วจักรวาล

เมื่ออินทรชิตสิ้นชีวิต ทศกัณฐ์เสียพระทัยจนสั่งประหารนางสีดา แต่มีผู้ทูลทัดทานไว้ หลังเผาศพอินทรชิต ทศกัณฐ์ออกรบกับพระราม จนสิ้นวันยังไม่สามารถเอาชนะได้ จึงเลิกทัพกลับเมือง สหสเดชะและมุลพลัมสองพี่น้องผู้เป็นสหายรักของทศกัณฐ์ยกทัพมาช่วยรบ มุลพลัมถูกพระลักษมณ์ฆ่าตาย ส่วนสหสเดชะได้รับพรจากพระพรหมให้ไฟรพลกู่ต่อสู้ขาดกลัวหนีไป พิกะแนะนำให้หนุมานปลอมตัวเป็นลิงน้อยไปสวามิภักดิ์ต่อสหสเดชะแล้วล่อลวงเอาเขาเพชรอาวุธคู่มือมาได้ หนุมานจับสหสเดชะมัดประจานแล้วฆ่าให้ตาย ทศกัณฐ์ให้ตามแสงอาทิตย์ไอรสพญามาช่วยรบแสงอาทิตย์มีแว่นแก้วเป็นอาวุธ ผ่ากับพระอินทร์ อดกลืนสาปปลอมตัวเป็นแสงอาทิตย์ไปขอรับแว่นแก้วมาได้ แสงอาทิตย์ถึงถูกพระรามฆ่าตาย ทศกัณฐ์ออกรบกับพระราม แต่พ่ายแพ้ต้องยกทัพกลับ ทศกัณฐ์ให้ท้าวสัดลุงและตรีเมฆมาช่วยรบสุกริพและหนุมานเข้าต่อสู้ แต่ไม่อาจเอาชนะได้ไฟรพลวานรตายสิ้น พระรามและพระลักษมณ์จึงแผลงศรฆ่าท้าวสัดลุงและหุบหิพพลวานร พญาตรีเมฆแทรกหนีลงไปได้บาดาล หนุมานตามไปประหาร ทศกัณฐ์จึงทำพิธีอุโมงค์เพื่อชุบร่างให้เป็นกายสิทธิ์ฆ่าไม่ตาย สุกริพนินนทและหนุมานไปทำลายพิธิ โดยนำน้ำล้างเท้านางเบญจกายไปรดที่แผ่นหินปิดปากอุโมงค์ แล้วนำนางมณฑาโหมลวนลาม ทำให้ทศกัณฐ์ตะแบกประกอบพิธีไม่สำเร็จ ทศกัณฐ์ให้ตามท้าวสัทธาสูรและวิรุญจำบังมาช่วยรบหนุมานฆ่าท้าวสัทธาสูรตาย ส่วนวิรุญจำบังเสกผ้าพยนต์เป็นยักษ์จำแลง ส่วนตัวเองหนีไปซ่อนตัว โดยแปลงเป็นตัวไรซ่อนอยู่ในฟองมหาสมุทรในทะเลสีทันดร หนุมานตามพบ โดยนางวารินบอกทางให้ จึงฆ่าวิรุญจำบังตาย ทศกัณฐ์ไปทูลท้าวบาลีวราชผู้เป็นลุงมาช่วย เพราะเป็นผู้มีวาจาสิทธิ์ หากสาปแช่งพระรามพระลักษมณ์ทั้งสองก็ไม่สามารถเอาชนะได้ แต่ท้าวบาลีวราชมีความเที่ยงธรรมจึงได้ทูลเชิญพระรามพระลักษมณ์ นางสีดา และทศกัณฐ์ มาพิจารณาความพร้อมกันกลางสนามรบ แล้วตัดสินให้ทศกัณฐ์คืนนางสีดาไป ทศกัณฐ์ไม่ยอมและโกรธท้าวบาลีวราชไม่ยอมเข้าข้างตน ทศกัณฐ์ทำพิธีปลุกเสกหอกกบิลพัทท์ที่หาดทรายกรดเป็นรูปเทวดาทั้งในกองเพลิง หากทำพิธีครบ 3 วัน หอกกบิลพัทท์จะสังหารเทวดาได้ทุกองค์รวมทั้งพระอินทร์ พระอิศวรจึงทรงบัญชาให้พาลีเทพบุตรทำลายพิธิ ทศกัณฐ์ยกทัพออกมารบ พระลักษมณ์ถูกหอกกบิลพัทท์ พระรามแผลงศรไปช่วยเหลือ หนุมานไปนำ

ยาสังกรณีตรีชาวจากภูเขาสัตยชีพัตถ์ มวลโคของพระอิศวรจากถ้ำอินทกาล นำหินบดยามาจาก พญานาคใต้บาดาล และลูกหินซึ่งทศกัณฐ์ใช้หนุนนอน มาประกอบยาแก้ฤทธิ์หอกกบิลพัท ช่วยชีวิตพระลักษมณ์ได้ นอกจากนี้ในขณะที่ไปนำลูกหินบดยาหนุนมานะกร่ายมนตร์สะกดผูก ผมหทกัณฐ์กับนางมณโฑไว้ด้วยกันผมจะหลุดออกจากกันได้ก็ต่อเมื่อนางมณโฑตบเศียรทศกัณฐ์ 3 ที ทศกัณฐ์จึงได้รับความอับอายและกริ้วโกรธพิเภกมากที่บอกความลับทุกอย่างแก่ศัตรู ทศกัณฐ์ เชิญท้าวทพนาสูรพี่ร่วมบิดามาช่วยรบทพนาสูรเนรมิตคนใหญ่เท่าจักรวาล แทรกพื้นพระสุธาลงไป เหลือแต่ศรีษะ อ้าปากแลบลิ้นบังดวงอาทิตย์ แล้วเอาสองมือโอบกองทัพนารเข้าปากกิน ถูกสุครีพ ตัดแขนตัดขา แล้วพระรามแผลงศรสังหารพร้อมตัดไส้พุงให้วານที่ถูกกินออกมา พระอินทร์พรหม น้ำทิพย์ให้เหล่าวานรคืนชีวิต ต่อมานางมณโฑช่วยสวามีโดยการทำพิธีสัตยชีพ ทำให้เกิดบ่อน้ำทิพย์ เมื่อรดศพของทหารยักษ์จะกลับคืนชีวิตดังเดิม

ฝ่ายทศกัณฐ์วันและคืนร่ำ ลูกของทศกัณฐ์เกิดจากนางข้าง ต่อมาท้าวอัศรกรรมมาราสูรขอ ไปเลี้ยง เมื่อทราบข่าวว่าทศกัณฐ์ทำศึกจึงยกทัพมาช่วย พระลักษมณ์มาตายทั้งสองคน พอดีนาง มณโฑทำน้ำทิพย์สำเร็จส่งมาถวาย ทศกัณฐ์พรมน้ำทิพย์ในสนามรบทำให้ญาติพี่น้องเพื่อนฝูง รวมทั้งไพร่พลยักษ์ที่สิ้นชีวิตไปแล้ว กลับคืนมาใหม่เป็นปีศาจ ทศกัณฐ์ดีพระทัยส่งกองทัพกรบ หนุนเนื่องไม่ขาดสายหากตายก็พรมน้ำทิพย์ให้ฟื้นใหม่ฝ่ายพระรามสงสัยว่าเหตุใดกองทัพทศกัณฐ์ กลับมีไพร่พลมากขึ้น เมื่อพิเภกกราบทูลให้ทรงทราบพระรามส่งหนุมานมาทำลายพิธีสัตยชีพสำเร็จ ต่อมาพระรามทำศึกกับทศกัณฐ์ แผลงศรตัดแขนตัดขาตัดเศียรทศกัณฐ์ได้ แต่ทศกัณฐ์ก็ไม่สิ้นชีวิต เศียรและแขนขาจับตอดติดตามเดิม พิเภกกราบทูลว่าทศกัณฐ์ทำพิธีถอดดวงใจ ใส่แท่งแก้วฝากพระ ฤๅษีโคบุตรให้รักษาหนุมานพร้อมมอญคดอาสาไปขโมยแท่งศิลาแก้วใส่ดวงใจทศกัณฐ์มาได้หนุมาน ในห้องคดรักษาแท่งศิลาไว้แล้วเหาะไปรออยู่บนท้องฟ้า ส่วนตนลงพระฤๅษีโคบุตรให้พาไปสมัคร เป็นข้ารับใช้ทศกัณฐ์ ทศกัณฐ์หลงเชื่อจนถึงกับรับไว้เป็นโอรสและให้เป็นแม่ทัพยกไปรบกับฝ่าย พระราม หนุมานอาสารบเพียงคนเดียวได้หุดซ้ายป่ายขวาทหารวานรหนีไปจนหมด แล้วพุดจาทำ ทายพระลักษมณ์ก่อนยกทัพเข้าเมือง ทศกัณฐ์ทราบเรื่องยิ่งดาใจว่าหนุมานเป็นพวกตน รุ่งขึ้น พระรามยกทัพมารบด้วยพระองค์เพราะทราบว่าหนุมานทำอุบาย หนุมานอาสาออกรบและชักชวน ให้ทศกัณฐ์เสด็จไปเป็นประธานในกองทัพ เมื่อถึงสนามรบหนุมานเหาะขึ้นไปพบองค์แล้วนำแท่ง ศิลาแก้วบรรจุดวงจิตทศกัณฐ์ถวายพระรามแล้วนัดแนะให้พระองค์เสด็จไปรบ เมื่อพระรามแผลง ศรพรหมาสตร์สังหารทศกัณฐ์หนุมานจะบีบดวงจิตให้ทศกัณฐ์สิ้นชีวิต เมื่อทศกัณฐ์รู้ตัวว่าพ่ายแพ้ ขอลกลับไปปล้ำล่านางมณโฑและบ้านเมือง รุ่งขึ้นทศกัณฐ์ยกทัพมารบด้วยขัตติมานะ และสิ้นชีวิตด้วย ศรพระราม

พระอินทร์ให้นางอัปสรนำเครื่องมูรธาภิเษกสำหรับสระสนานและเครื่องทรงมาให้นางสีดา นางขึ้น
บุษบกแก้วไปเฝ้าพระรามพร้อมเหล่านางใน นางสีดาขอลุยไฟพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของนางว่ามีได้
แปดเปื้อนราศีขณะอยู่ในเมืองยักษ์ด้วยความสัตย์ซื่อตรงของนาง ทำให้เกิดดอกบัวรองรับทุกอย่าง
ก้ำพระรามมีราชโองการให้พิเภกครองเมืองลงกาพิเภกทำพิธีปลงพระศพทศกัณฐ์อย่างสมเกียรติ
และรับเสด็จพระราม พระลักษมณ์ นางสีดา เข้าประทับที่เมืองลงกา

พระรามเสด็จกลับอยุธยาเพราะใกล้ครบ 14 ปีหากพระองค์ไม่เสด็จกลับทันเวลา พระ
พรตและพระสัตรุดจะปลงพระชนม์ในกองไฟ เมื่อเสด็จข้ามมหาสมุทรแล้ว พระรามแผลงศร
ทำลายถนนที่จองเข้ามา จากนั้นก็เดินทางเข้าป่า กล่าวถึงบรรลัษณ์กับนางกาลอัคคี
พญานาคขอไปเลี้ยงเป็นลูกตั้งแต่อายุ 5 ปี เกิดฝันร้ายจึงขอลาพญานาคไปเยี่ยมทศกัณฐ์ เมื่อทราบ
ข่าวจากมารดา ได้ติดตามกองทัพพระรามไป พระรามให้หนุมานไปขัดขวาง หนุมานแปลงร่างเป็น
มเหสีสาธิตหล่มดักทางไว้ ได้ต่อสู้กับบรรลัษณ์แต่จับตัวไม่ได้ ลั่นหลดทุกครั้งเพราะอาบว่นยาไว้
หนุมานเหาะไปถามพระฤๅษีพิณถึงวิธีแก้ไข พระฤๅษีแสดงอุบายหนุมานเข้าใจ เหาะกลับไปต่อสู้
โดยเอาฝุ่นทรายขัดเข้าตอกลางจึงจับตัวและฆ่าบรรลัษณ์ตายได้ พระรามเดินทางถึงอยุธยา ทำพิธี
ราชาภิเษกและพระราชทานบรรดาศักดิ์และบำเหน็จรางวัลแก่เหล่าวานร พระรามตั้งเป็นพญา
หนุมานเป็นพญาอนุชิตและพระราชทานเมืองอยุธยาให้ครึ่งหนึ่งตามสัญญา แต่พญาอนุชิตไม่มี
ความสุขเลย พระรามจึงสร้างเมืองนพบุรีให้ใหม่

ฝ่ายท้าวมหาบาลสหายรักของทศกัณฐ์ยกทัพมาลงกา เมื่อรู้ว่าทศกัณฐ์สิ้นชีวิตและ
พิเภกได้ครองเมืองพระนามว่าท้าวทศคีรีวงศ์ จึงต้องการทำศึก พระรามส่งหนุมานช่วยรบหลัง
กลับไปครองเมืองนพบุรีไม่นาน หนุมานสละเมืองออกไปบำเพ็ญพรตโดยทำพิธีแปลงเพศเป็น
มนุษย์ก่อนฝายนางมณโฑตลอดโอรสที่เกิดแต่ทศกัณฐ์ ท้าวทศคีรีวงศ์เข้าใจว่าเป็นลูกของตน ตั้งชื่อ
ว่าไพนาสุริวงศ์ ขณะเดียวกันนางเบญจกายก็มีโอรสเกิดแต่หนุมานได้ชื่อว่า อสุรผัด เมื่อไพนาสุริวงศ์
เติบโตขึ้น รู้ความจริง ได้ชักชวนพี่เลี้ยงหนีไปกราบทูลท้าวจักรวรรดิ เมืองมลิวัน ซึ่งเป็นสหายของ
ทศกัณฐ์ให้มาแก้แค้นให้บิดาท้าวจักรวรรดิยกทัพมารบ จับตัวท้าวทศคีรีวงศ์ได้ ให้ไพนาสุริวงศ์
ครองเมืองพระนามว่าท้าวทศพิน อสุรผัดเดินทางไปตามหาพญาอนุชิตผู้เป็นบิดาเพื่อบอกให้รู้ว่า
ท้าวจักรวรรดิยึดเมืองลงกาได้ พญาอนุชิตจึงลาพรตแล้วไปกราบทูลลาพระราม พระรามให้พระ
พรต พระสัตรุด เป็นแม่ทัพยกไปตีเมืองลงกาคืนได้และยกไปตีเมืองมลิวันของท้าวจักรวรรดิ
ศึกท้าวจักรวรรดิคล้ายคลึงกับศึกทศกัณฐ์ทุกอย่าง ในที่สุดท้าวจักรวรรดิก็พ่ายแพ้ พระราม
พระราชทานให้ทหารวานรครองเมือง

วันหนึ่งเมื่อพระรามพระลักษมณ์เสด็จประพาสป่า นางอสูรต้องการแก้แค้นที่พระรามฆ่า
ทศกัณฐ์ ได้หลอกให้นางสีดาวาครูปทศกัณฐ์ให้ชม แล้วเข้าไปสิงในรูปนั้นทำให้สับสนไม่ได้ เมื่อ

พระรามพบรูปทศกัณฐ์ในห้องบรรทม จึงกริ้วโกรธสั่งให้พระลักษมณ์ประหารนางสีดา พระลักษมณ์สังหารนางสีดาแต่พระขรรค์ไม่ทำอันตรายนางสีดาได้ จึงปล่อยนางสีดาเข้าไป แล้วมาทวงเอาดวงใจไปถวายพระราม นางสีดาไปอาศัยอยู่กับพระฤๅษณ์และคลอดโอรสในป่าชื่อพระมงกุฏ วันหนึ่งพระฤๅษณ์คิดว่าพระมงกุฏหายไปจึงวาดรูปกุมารขึ้นใหม่ เมื่อนางสีดาพาพระมงกุฏกลับมา พระฤๅษณ์จะลบรูปทิ้ง นางสีดาจึงขอให้พระฤๅษณ์ชุบให้เป็นคนตามความตั้งใจเดิม แล้วเลี้ยงเป็นลูกให้ชื่อว่าพระลบ วันหนึ่งพระมงกุฏและพระลบลองฤทธิ์ศรที่พระฤๅษณ์มอบให้เกิดเสียงก้องกัมปนาทไปถึงอยุธยา พระรามให้พระพรต พระสัตรุด และหนุมานยกทัพมาปราบ จับพระมงกุฏได้นำตัวไปถวายพระราม พระลบตามไปช่วยพี่ชายหลุดพ้นได้ พระรามตามไป เมื่อรบกันจึงทราบว่า เป็นโอรสพระรามจึงตามไปขอโทษนางสีดาและเชิญเข้าเมือง นางสีดาปฏิเสธพระรามทำอุบายลวงว่าสิ้นพระชนม์ นางสีดาจึงยอมเสด็จมาปลงพระศพ แต่เมื่อทราบความจริงก็กริ้ว หนีลงไปยังเมืองบาดาล พระรามให้เชิญพิเภกมาสอบถามว่าจะแก้ไขอย่างไร พระรามให้เชิญพิเภกมาสอบถามว่าจะแก้ไขอย่างไร พิเภกกราบทูลให้พระรามเดินป่าเพื่อสะเดาะเคราะห์เป็นเวลา 1 ปี ระหว่างเดินป่าทรงทำศึกกับพญายักษ์หลายคน เมื่อครบปีพระรามเสด็จกลับอยุธยา พระอิศวรยอมไกล่เกลี่ยให้นางสีดายอมคืนดีกับพระราม แล้วทรงจัดการอภิเษกอีกครั้งหนึ่ง

ฝ่ายเมืองไภยเกษ ซึ่งเป็นเมืองของพระอัยกาของพระราม เกิดมีพญายักษ์ชื่อท้าวคนธรรพ์ นรากับโอรสชื่อวิรุณพัทยกทัพมายึดเมือง พระรามสั่งให้พระพรต พระสัตรุด พระมงกุฏและพระลบยกไปทำศึก พระลบนำวิรุณพัท ส่วนพระมงกุฏนำท้าวคนธรรพ์นร่าช จากนั้นจึงทูลให้ท้าวไภยเกษกลับเมือง พระพรต พระสัตรุด พาพระมงกุฏและพระลบมาส่งที่เมืองอยุธยา จากนั้นพระพรต พระสัตรุด และท้าวพญาทั้งหลายแยกย้ายกลับเมืองของตน

ตัวละครต่าง ๆ ในบทละครรามเกียรติ์

ตัวละครที่ปรากฏชื่อในบทละครเรื่อง รามเกียรติ์ ฉบับพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มีดังนี้

คณะมหาลัทธิเทวราช

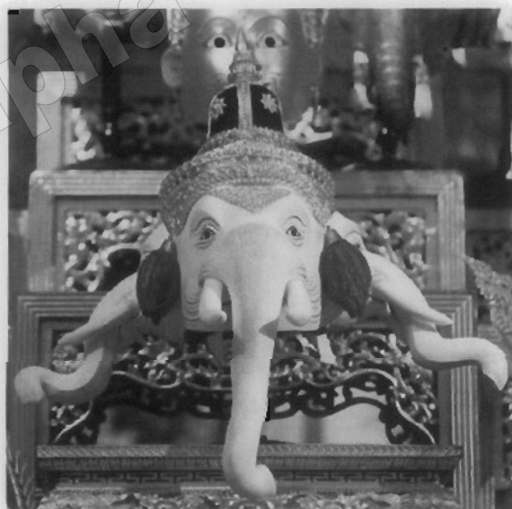
1. พระอิศวร พระผู้เป็นเจ้าแห่งสวรรค์ พำนักอยู่บนเขาไกรลาส ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ พระศิวะ พระศุติ สหบดีพรหม

ภาพที่ 1 พระอิศวร

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

2. พระอุมา มเหสีของพระอิศวรชื่ออื่น ๆ ได้แก่ ภควดีมเหศวรี

ภาพที่ 2 พระโกญจนาเนศวรหรือพระขันตกุมาร

ที่มา: http://www.pdamobiz.com/forum/forum_posts.asp?TID=254098&PN=2

ภาพที่ 3 พระพิเนตร หรือพระเคนศ

ที่มา : <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

3. พระขันตุมาร พระโอรสของพระอิศวร
4. พระพิเนตร พระโอรสของพระอิศวร ชื่ออื่น ๆ ได้แก่พระเคนศ พระเวสสุญาณ
5. พระพิณาย พระโอรสของพระอิศวร
6. พระนารายณ์ พระผู้เป็นเจ้า ฟานักอยู่ที่ไวกูณฐ์สวรรค์ชื่ออื่น ๆ ได้แก่พระวิษณุ
7. พระลักษมี มเหสีของพระนารายณ์ ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ พระศรี ภิกษุมณี

ภาพที่ 4 พระนารายณ์

ภาพที่ 5 พระพรหม

ที่มา: <http://topicstock.pantip.com/chalermthai/topicstock/2008/11/A7211149/A7211149.html>

8. พระพรหม พระผู้เป็นเจ้า ฟานักอยู่ที่พรหมโลก ชื่ออื่น ๆ ได้แก่พรหมธาดา จตุรพักตรพรหม ท้าวอโนมาตัน

9. พระสุรัสวดี มเหสีของพระพรหม

10. จิตคุบถ เทพอำมาตย์ของพระอิศวร

11. จิตคุบาท เทพอำมาตย์ของพระอิศวร

12. จิตคุราช เทพอำมาตย์ของพระอิศวร

13. จิตคุเสน เทพอำมาตย์ของพระอิศวร ชื่ออื่นๆ ได้แก่จิตคุรงค์

14. พระอินทร์ หัวหน้าเหล่าเทวดา ฟานักอยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

15. นางสุนันทา มเหสีของพระอินทร์

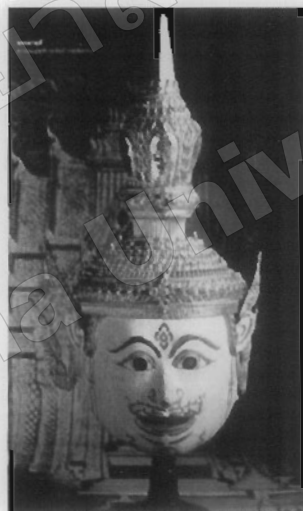
16. นางสุธรรมมา มเหสีของพระอินทร์

17. นางสุจิตรา มเหสีของพระอินทร์

18. นางสุชาดา มเหสีของพระอินทร์

ภาพที่ 6 พระอินทร์

ภาพที่ 7 พระมาตุลี

ที่มา: <http://topicstock.pantip.com/chalermthai/topicstock/2008/11/A7211149/A7211149.html>

19. พระอรชุน เทวดาอยู่วิมานยอดเขาจักรวาล
20. พระมาตุลี สารทิศของพระอินทร์
21. พระวิศณุกรรม เทวดานายช่าง ชื่ออื่น ๆ ได้แก่พระวิศวกรรม วิสวพรหม
22. นางมณีเมขลา นางฟ้าแห่งมหาสมุทร

ภาพที่ 8 พระวิษณุกรรม

ภาพที่ 9 พระอาทิตย์

ที่มา <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

23. พระอาทิตย์ เทวดานพเคราะห์ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ พระสุริยัน
24. พระจันทร์ เทวดานพเคราะห์
25. พระอังคาร เทวดานพเคราะห์

ภาพที่ 10 พระจันทร์

ที่มา <http://atcloud.com/stories/47350>

ภาพที่ 11 พระอังการ

ที่มา <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

26. พระพุท เทวดานพเคราะห์

27. พระพฤษภดีเทวดานพเคราะห์

ภาพที่ 12 พระพุท

ภาพที่ 13 พระเสาร์

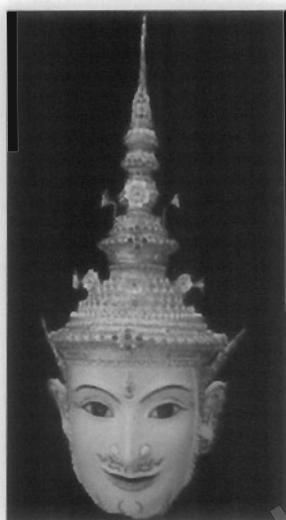
ภาพที่ 14 พระราหู

ที่มา <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=rouenrarai&month=11-11-2012&group=7&gblog=23>

28. พระศุกร์ เทวดานพเคราะห์
29. พระเสาร์ เทวดานพเคราะห์
30. พระราหู เทวดานพเคราะห์
31. พระเกตุ เทวดานพเคราะห์
32. พระวายุ เทวดาเจ้าแห่งลม ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ พระพาย
33. พระกาล เสนาเทวดา
34. พระพนัสบดี เทวคารัณยูชาติ เทวดาไพรวัน ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ พระไพศรพน

ภาพที่ 15 พระพฤษบดี

ภาพที่ 16 พระสุกัร

ที่มา <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=rouenrarai&month=11-11-2012&group=7&gblog=23>

35. พระสมุทร เทวดาเจ้าแห่งทะเล

36. พระอัคนี เทวดาเจ้าแห่งไฟ

ภาพที่ 17 พระอัคนี

ที่มา <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

ภาพที่ 18 พระมหาชัย

ที่มา http://www.pdamobiz.com/forum/forum_posts.asp?TID=254098&PN=2

37. พระหิมพานต์ เทวดาเจ้าป่าหิมพานต์
38. พระพิรุณ เทวดาเจ้าแห่งฝน
39. พระมหาชัย เทวดาเจ้าแห่งความชนะ
40. ท้าวธตรฐ เทวดาโลกบาลทิศตะวันออก หนึ่งในสี่ผู้ครองสวรรค์ชั้นจตุรหาราชิกา
41. ท้าววิรุพหก เทวดาโลกบาลทิศใต้ หนึ่งในสี่ผู้ครองสวรรค์ชั้นจตุรหาราชิกา
42. ท้าววิรูปักษ์ เทวดาโลกบาลทิศตะวันตก หนึ่งในสี่ผู้ครองสวรรค์ชั้นจตุรหาราชิกา
43. ท้าวเวสสุวัณ เทวดาโลกบาลทิศเหนืออวตารของพระอิศวรหนึ่งในสี่ผู้ครองสวรรค์ชั้นจตุรหาราชิกา ชื่ออื่นๆ ได้แก่ ท้าวกุเปริน
44. พระยม เทวดาเจ้าแห่งความตาย
45. พระอิสาน เสนาเทวดา
46. พระปรคนธรรพ คนธรรพผู้รักษาคนตรีหรือพระนารท ชื่ออื่นๆ ได้แก่ ประโคนธรรพ
47. พระปัญจสิขร คนธรรพ เจ้าแห่งการดนตรี ถือ พิณ กระจับปี่ บัณเฑาะว์
48. นนทการ นายทหารเขาไกรลาสถูกสาปให้เกิดเป็นควายทรรพชื่ออื่นๆ ได้แก่ อสุนนทกาล
49. นางรัมภา นางอัปสร
50. นางบุษมาลี นางอัปสรถูกสาปอยู่ในเมืองขำขัน หรือมาขัน
51. นางวานริน นางฟ้าตามประทีป ถูกสาปอยู่ในถ้ำเขาวงกต
52. นางเสาวรี นางอัปสรถูกสาปอยู่ในถ้ำเวภารบรรพต
53. นางสุวรรณมาลี นางอัปสรถูกสาปอยู่แม่น้ำมณฑาทิ

ภาพที่ 19 พระปรคนธรรพ์

ภาพที่ 20 พระปึงงาสีขร

ที่มา <http://topicstock.pantip.com/chalermthai/topicstock/2008/11/A7211149/A7211149.html>

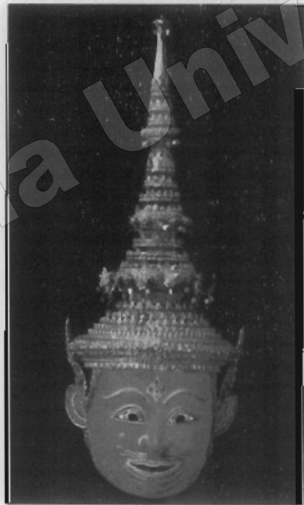
พงษ์นารายณ์และวงศ์กษัตริย์

1. ท้าวโนมด้น อวดารของพระพรหมเกิดจากดอกบัวผุดจากพระเนกขของพระนารายณ์ กษัตริย์ครองเมืองอโยธยา
2. นางมณีเกสร มเหสีท้าวโนมด้น
3. ท้าวอชบาล ไอรสท้าวโนมด้นและนางมณีเกสร กษัตริย์ครองเมืองอโยธยา
4. นางเทพอัปสร มเหสีท้าวอชบาล

5. ท้าวทศรด โอรสท้าวอชบาลและนางเทพอัปสรกษัตริย์ครองเมืองอโยธยา

ภาพที่ 21 ท้าวทศรด

ภาพที่ 22 พระราม

ที่มา <http://topicstock.pantip.com/chalermthai/topicstock/2008/11/A7211149/A7211149.html>

6. นางเกาสุริยา มเหสีท้าวทศรด
7. นางไภยเกณี มเหสีท้าวทศรด ธิดาท้าวไภยเกษ
8. นางสมุทรวเทวี มเหสีท้าวทศรด ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ นางสมุทรรชานางสุมิตรว
9. พระราม อวตารปางที่ 7 ของพระนารายณ์ โอรสท้าวทศรดและนางเกาสุริยา

กษัตริย์ครองเมืองอโยธยา

10. นางสีดา มเหสีพระราม ธิคาทศกัณฐ์และนางมณโฑ ธิคาบุญธรรมท้าวชนก อวตารของพระลักษมี (จากงานวิจัยนี้พบว่านางสีดาเป็นอวตารของพระอิศวร)
11. พระมงกุฏ โอรสพระรามและนางสีดา (จากงานวิจัยนี้พบว่าพระมงกุฏเป็นอวตารของพระขันตุมาร)
12. พระลบ โอรสพระรามและนางสีดาที่พระฤๅษณ์วามฤคสร้างลอกแบบจากพระมงกุฏ (จากงานวิจัยนี้พบว่าพระลบเป็นอวตารของพระพิณาย)
13. พระพรต โอรสท้าวทศรถและนางไภยเกณี อุปราชเมืองอโยธยา กษัตริย์ครองเมืองไภยเกษอวตารของจักรแก้ว (จากงานวิจัยนี้พบว่า พระพรตเป็นอวตารของพญานันตนาคราช)
14. พระลักษมณ์ โอรสท้าวทศรถและนางสมุทรเทวี กษัตริย์ครองเมืองโรมคัล อวตารของอนันตนาคราชและสังข์ (จากงานวิจัยนี้พบว่า พระลักษมณ์เป็นอวตารของพระลักษมี)
15. พระสัตรุด โอรสท้าวทศรถและนางสมุทรเทวี อุปราชเมืองอโยธยา อวตารของคทา (จากงานวิจัยนี้พบว่า พระสัตรุดเป็นอวตารของพญาครุฑเวไนย)

ภาพที่ 23 พระพรต

ภาพที่ 24 พระลักษมณ์

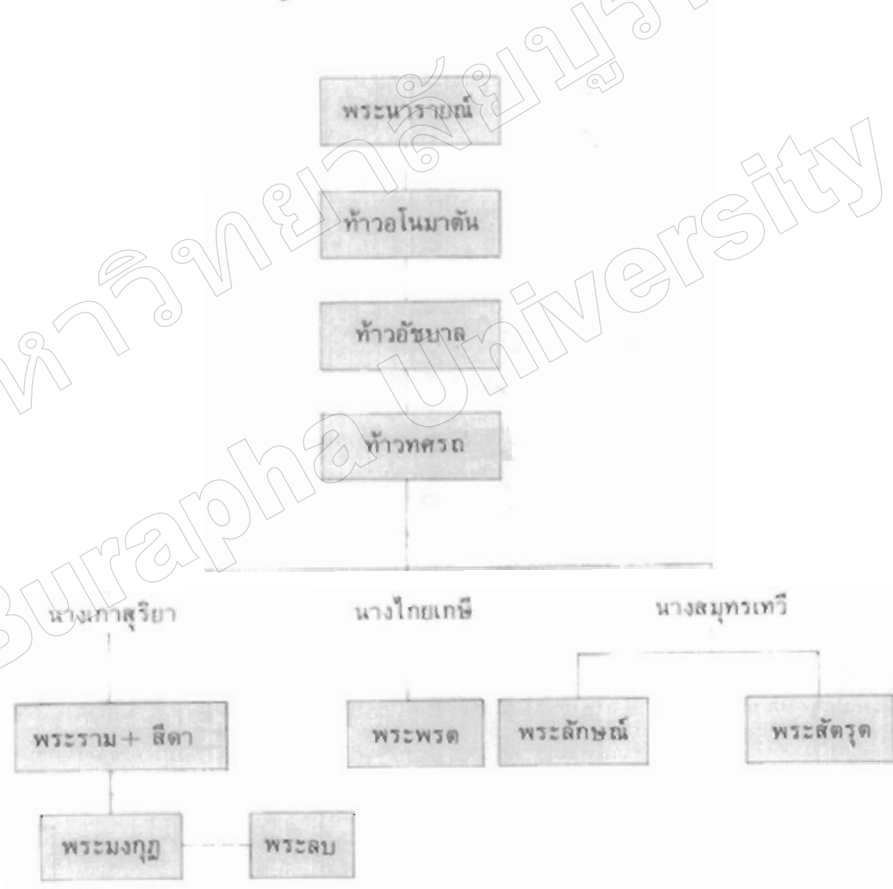
ภาพที่ 25 พระสัตรูด

ที่มา <http://topicstock.pantip.com/chalermthai/topicstock/2008/11/A7211149/A7211149.html>

16. ท้าวโรมพัล กษัตริย์ครองเมืองโรมพัลตัน
17. นางอรุณวดี ชายาพระฤๅษีโกไลโกฏฐิตา ท้าวโรมพัล

18. ท้าวไภยเกษ กษัตริย์ครองเมืองไภยเกษ
19. ท้าวชนก กษัตริย์ครองเมืองมิลินา
20. ท้าวโคดม กษัตริย์ครองเมืองสาเกต
21. นายโสม คนรับใช้ท้าวชนก
22. นายกุขัน พรานป่าเมืองบุรีรัมย์
23. นางกุจี หญิงค่อมรับใช้นางไภยเกษ ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ นางมันตรา

แผนภูมิการสืบราชวงศ์โยธยา

ภาพที่ 26 แผนภูมิการสืบวงศ์โยธยา

ที่มา <http://www.bloggang.com/data/poohtiger/picture/1202720038.jpg>

พงษ์พรหมและวงศ์ยักษ์ อสูร รากษส

1. สหบดีพรหม พรหมผู้สร้างกรุงลงกา
2. ท้าวมาลีวราช พรหมผู้ที่ทำวจรพักตร์ เจ้าแห่งหมู่คนธรรพ์บนเขายอดฟ้า ชื่ออื่น ๆ

ได้แก่มาลีวัคคพรหม

ภาพที่ 27 สหบดีพรหม

ที่มา <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

ภาพที่ 28 มาลีวัคคพรหม

ที่มา <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

3. ท้าวจรพักตร์ พรหมผู้น้องท้าวมาลีวราช ได้รับคำสั่งสหบดีพรหมให้เป็นคณบดี
ลงกา ชื่ออื่น ๆ ได้แก่พรหมราชา

4. ท้าวจตุรพักตร์ ยักษ์ต้นวงศ์ลงกาที่กลายมาจากจตุรพักตร์พรหมพญายักษ์ครองเมือง
ลงกาอวตารของพระพรหม

ภาพที่ 29 จตุรพักตร์พรหม

ภาพที่ 30 ท้าวลัสเตียน

ที่มา <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

5. นางมลิกา มเหสีท้าวจตุรพักตร์
6. ท้าวลัสเตียน โอรสท้าวจตุรพักตร์และนางมลิกาพญายักษ์ครองเมืองลงกา
7. นางศรีสุนันทา มเหสีท้าวลัสเตียน
8. นางจิตรมาลี มเหสีท้าวลัสเตียน
9. นางสุวรรณมัลย์ มเหสีท้าวลัสเตียน
10. นางวระประภา มเหสีท้าวลัสเตียน
11. นางรัชดา มเหสีท้าวลัสเตียน
12. ท้าวกุเปริน โอรสท้าวลัสเตียนและนางศรีสุนันทา พระเชษฐาต่างมารดาของ

ทศกัณฐ์พญายักษ์ครองเมืองกาลจักรผู้ครอบครองบุษบภิเษกต่อจากท้าวลัสเตียน อวตารของ
พระอิศวร ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ ท้าวเวสสุวรรณ โลกบาลทิศเหนือ

13. ท้าวทพนาสูร โอรสท้าวลัสเตียนและนางจิตรมาลีอนุชาต่างมารดาของท้าวกุเปริน
พญายักษ์ครองเมืองจักรวาล (จากงานวิจัยนี้พบว่า ท้าวทพนาสูรเป็นอวตารของพญานาควาสกรี)

14. ท้าวอัศราดา โอรสท้าวลัสเตียนและนางสุวรรณมาลี อนุชาต่างมารดาของ
ท้าวกุเปรินพญายักษ์ครองเมืองวัทกัน (จากงานวิจัยนี้พบว่า ท้าวอัศราดาเป็นอวตารของ พญาหงส์
หรรรยา)

15. ท้าวมารัน โอรสท้าวลัสเตียนและนางวระประภา อนุชาต่างมารดาของท้าวกุเปริน
พญายักษ์ครองเมืองโสฬสนคร (จากงานวิจัยนี้พบว่า ท้าวมารันเป็นอวตารของ
พญาอาชาอุจฉยศรพ)

ภาพที่ 31 ท้าวกุเปริน

ภาพที่ 32 ท้าวทพนาสูร

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24facda0b766d&topic=43.30>

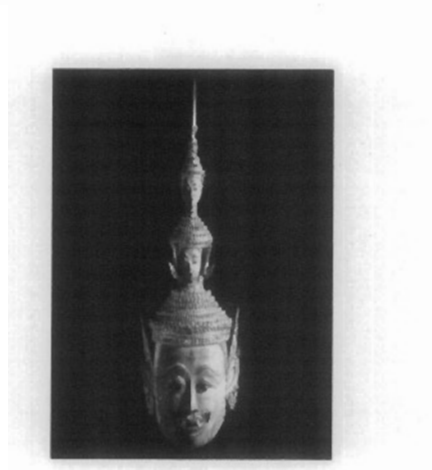

ภาพที่ 33 หัวอศธาดา

ภาพที่ 34 หัวมารัน

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24facda0b766d&topic=43.30>

ภาพที่ 35 ทศกัณฐ์หน้าพระอินทร์

ภาพที่ 36 ทศกัณฐ์

ภาพที่ 37 ทศกัณฐ์ หน้าทอง

ที่มา: <http://www.nyan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

16. ท้าวทศกัณฐ์ ไอรสท้าวลัสเตียนและนางรัชดา พญายักษ์ครองเมืองลงกา อนุชาต่างมารดาของท้าวฤๅณเปริน ยักษ์นนทกเกิดใหม่ ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ ท้าวทศพัศตร์ ราวัณ ราพนาสูร
17. นางกาลอัคคี มเหสีท้าวทศกัณฐ์ธิดาท้าวกาลนาค
18. พญาบรรลัยกัลป์ ไอรสท้าวทศกัณฐ์และนางกาลอัคคี อาศัยอยู่ในพิภพนาค
19. นางมณโฑ มเหสีท้าวทศกัณฐ์พระอุมิชบจากนางกนกตัญญูถวายให้รับใช้พระอุมา พระอิศวรประทานเป็นรางวัลที่ทศกัณฐ์ยกเขาไกรลาสตั้งตรง
20. พญาอินทรชิต ไอรสท้าวทศกัณฐ์และนางมณโฑ (จากงานวิจัยนี้พบว่า พญาอินทรชิตเป็นอวตารของ พระพิณาย) ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ รณพัศตร์

ภาพที่ 38 อินทรชิตหน้าทอง

ภาพที่ 39 อินทรชิต

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766cd&topic=43.30>

21. นางสาวรณกันขุมา มเหสีพญาอินทรชิต

22. พญายามลิวัน โอรสพญาอินทรชิตและนางสุวรรณกันขุมา ชื่ออื่นๆ ได้แก่

วันขุพัคตร์

23. พญากันขุเวก โอรสพญาอินทรชิตและนางสุวรรณกันขุมา ชื่ออื่นๆ ได้แก่กันขุชิต

24. นางสีดา ธิดาท้าวทศกัณฐ์และนางมณโฑ

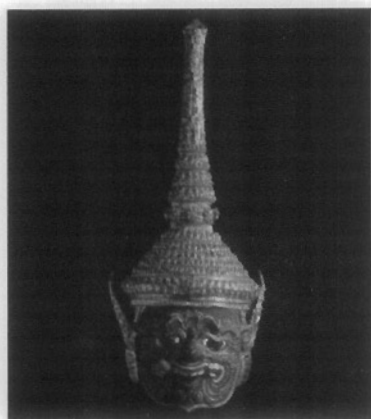
ภาพที่ 40 บรรลัษัถ์บ่

ภาพที่ 41 ทศพิน ไพนาสุริยวงศ์

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

25. พญาไพนาสุริยวงศ์โอรสท้าวทศกันธุ์และนางมณฑา ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ ทศพิน
26. นางช้าง ชายาท้าวทศกันธุ์
27. พญาทศศิริวัน โอรสท้าวทศกันธุ์และนางช้าง
28. พญาทศศิริธร โอรสท้าวทศกันธุ์และนางช้าง

ภาพที่ 42 ทศกริวัน

ภาพที่ 43 ทศกิริธร

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

0b766d&topic=43.30

29. นางปลา ชายาท้าวทศกันธุ์
30. นางสุพรรณมัจฉา ธิดาท้าวทศกันธุ์และนางปลา
31. นางสนมพันตน ชายาท้าวทศกันธุ์
32. พญาสหัสกุมาร โอรสท้าวทศกันธุ์และนางสนมพันตน
33. นางสนมสิบตน ชายาท้าวทศกันธุ์
34. พญาสิบรต โอรสท้าวทศกันธุ์และนางสนมสิบตน
35. พญาอุกมภกรรณ โอรสท้าวลัสเตียนและนางรัชดาอนุชาพร้อมพระครรภ์ของ

ท้าวทศกันธุ์ อุปราชเมืองลงกา (จากงานวิจัยนี้พบว่า พญาอุกมภกรรณเป็นอวตารของพระจันทร์ทศกัณฐ์)

36. นางจันทวดี ธิดาท้าวอนุราช ชายาของพญากุมภกรรณ

37. นางคันธมาลี ชายาของพญากุมภกรรณ

38. พญาพิเภก โอรสท้าวลัสเตียนและนางรัชดาอนุชาร่วมพระครรภ์ของท้าวทศกันธุ์ และพญากุมภกรรณ พญาชัยครองเมืองลงกาต่อจากทศกันธุ์ อวตารของเวสสุญาณ (จากงานวิจัยนี้พบว่า เวสสุญาณ คือ พระพิเนตร) ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ วิเชียรพรหม

ภาพที่ 44 พญากุมภกรรณ

ภาพที่ 45 พญาพิเภก

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

39. นางศรีชญา ชายาของพญาพิเภก

40. นางเบญกาย ธิดาของพญาพิเภกและนางศรีชญา (จากงานวิจัยนี้พบว่า นางเบญกาย เป็นอวตารของ พญามุสิกกุญทะ)

41. พญาอสุรหัต โอรสของหนุมานและนางเบญกาย ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ มารนุราช
42. พญาขร โอรสท้าวลัสเตียนและนางรัชดาอนุชาร่วมพระครรภ์ของพญาพิเภก พญาชัยครองเมืองโรมคัล (จากงานวิจัยนี้พบว่า พญาขรเป็นอวตารของพญานกยูงอุรุก)

ภาพที่ 46 พญาขร

ภาพที่ 47 พญาพุม

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24facda0b766d&topic=43.30>

43. นางรัชฎากร มเหสีของพญาขร
44. พญามังกรกัณฐ์ โอรสของพญาขรและนางรัชฎากร
45. พญาแสงอาทิตย์ โอรสของพญาขรและนางรัชฎากร

ภาพที่ 48 พญามังกรกัณฐ์

ภาพที่ 49 พญาแสงอาทิตย์

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

46. พญาทูลย์ โอรสท้าวลัทธิเตียนและนางรัชดาอนุชาพร้อมพระครรภ์ของพญาขร พญาขัณฑ์ครองเมืองจารึกแคว้นชนบท (จากงานวิจัยนี้พบว่า พญาทูลย์เป็นอวตารของพญาพิทักษ์ เทวาวัน)

47. พญาวิรุณจำบัง โอรสพญาทูลย์

48. พญาวิรุณมุข โอรสพญาวิรุณจำบัง

ภาพที่ 50 พญาวีรณจำบัง

ภาพที่ 51 พญาวีรณมุข

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

49. พญาตรีเศียร โอรสท้าวลัสเตียนและนางรัชดาอนุชาร่วมพระครรภ์ของพญาทูลย์
พญาอภัยครองเมืองมขวาริ (จากงานวิจัยนี้พบว่า พญาตรีเศียรเป็นอวตารของพญาเอราวัณ)

50. พญาตรีเมฆ โอรสพญาตรีเศียร

ภาพที่ 52 พญาตรีเศียร

ภาพที่ 53 พญาตรีเมฆ

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

51. นางสาวนักรา ชิดาทำวลัสเตียนและนางรัชดาภินิหารร่วมพระครรภ์ของ
ท้าวทศกัณฐ์ (จากงานวิจัยนี้พบว่า นางสาวนักราเป็นอวตารของพญานกยูงสุรปัทมา)
52. พญาชีวหา สวามีของนางสาวนักรา
53. พญากุมภกาศ โอรสของพญาชีวหาและนางสาวนักรา
54. นางอดุล ชิดาพญาชีวหา

ภาพที่ 54 นางสามหน้าหน้าทอง

ภาพที่ 55 นางสามหน้า

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

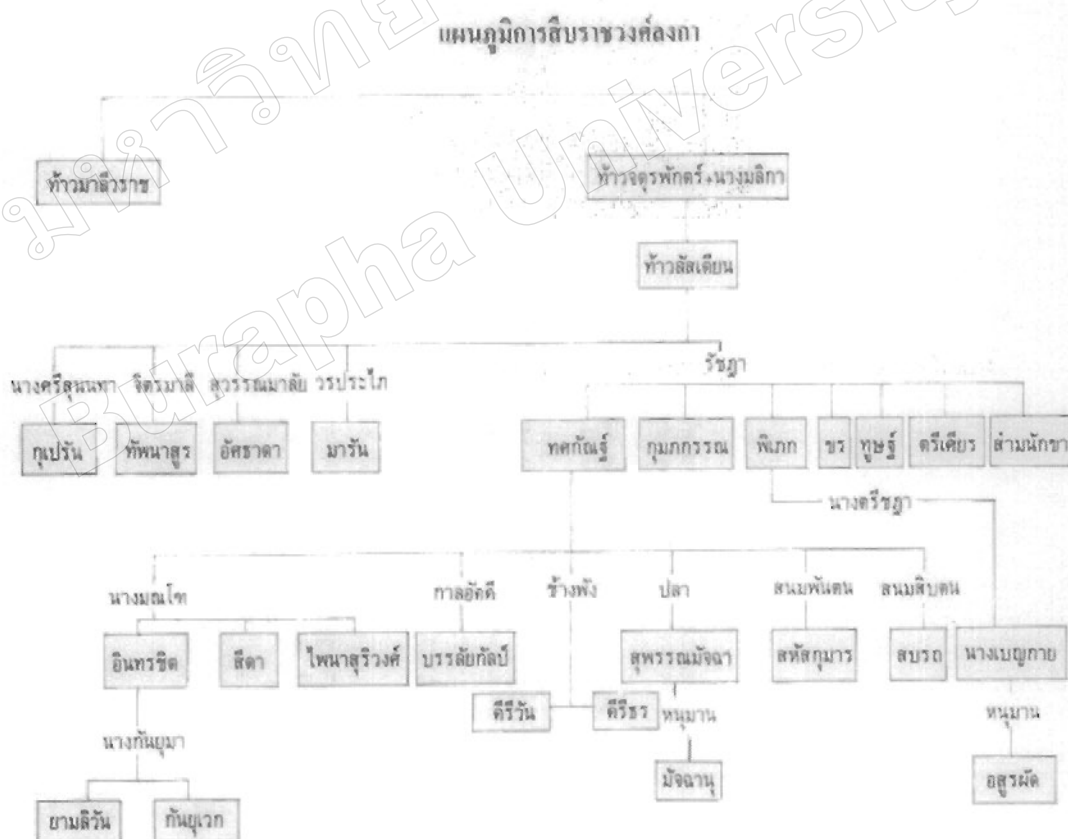

ภาพที่ 56 พญาชีวหา

ภาพที่ 57 พญากุมภกาศ

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

ภาพที่ 58 แผนภูมิการสืบราชวงศ์ลγκα

ที่มา: <http://www.bloggang.com/data/poohtiger/picture/1202720038.jpg>

55. นางกนกนาสูร นางรากลสญาดิฉันยายทั้งทศกัณฐ์
56. พญาสวาทู รากลสบุตรนางกนกนาสูร
57. พญามาริศ รากลสบุตรนางกนกนาสูร
58. นางเจษฏา ชายาของมาริศ ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ เกศรา
59. นนยวิก โอรสพญามาริศและนางเจษฏา
60. วายุเวก โอรสพญามาริศและนางเจษฏา

ภาพที่ 59 กนกนาสูร

ภาพที่ 60 สาธุ

ภาพที่ 61 มารีศ

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

61. ท้าวสหมลิวัน อสุรพรหม คันทรีย์ครองเมืองบาดาล
62. ท้าวหมายมัยย์ โอรสท้าวสหมลิวัน พญายักษ์ครองเมืองบาดาล
63. นางจันทระประภาศรี มเหสีท้าวหมายมัยย์
64. นางพิรากวน ธิดาท้าวหมายมัยย์และนางจันทระประภาศรีภคินีท้าวไมยราพ
65. ท้าวไมยราพ โอรสท้าวหมายมัยย์และนางจันทระประภาศรี
66. ไวยวิก โอรสนางพิรากวน ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ วันยุวิก
67. ท้าวอัศักรณมาราสูร พญายักษ์ครองเมืองคุรัม สหายท้าวทศกันฐ์ ชื่ออื่น ๆ ได้แก่

หัตถ์กรณ

68. ท้าวไพจิตราสูร พญายักษ์เจ้าพิภพอสุรระหว่างเขตรัฏฐสหายท้าวทศกันฐ์

ภาพที่ 62 ท้าวหมายมัยย์

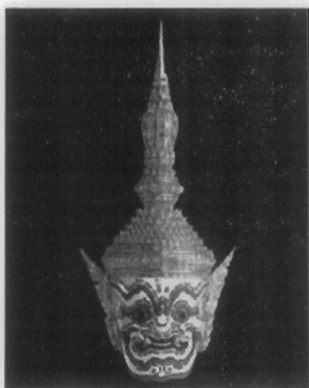

ภาพที่ 63 ท้าวไมยราพ

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

ภาพที่ 64 ท้าวอัศกรรณมาราสูร

ภาพที่ 65 ท้าวไพจิตราสูร

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

- 69. ท้าวสัทธาสุร พญายักษ์ครองเมืองอัสคงค์ สหายท้าวทศกัณฐ์
- 70. ท้าวมูลพลัม อูปราษเมืองปางตาล สหายท้าวทศกัณฐ์
- 71. ท้าวสหสเคชะ พญายักษ์ครองเมืองปางตาล เชษฐาท้าวมูลพลัม

ภาพที่ 66 ท้าวสัทธาสุร

ภาพที่ 67 ท้าวมูลพลัม

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24>

facda0b766d&topic=43.30

- 72. ท้าวจักรวรรดิ พญายักษ์ครองเมืองมลิวัน สหายท้าวทศกัณฐ์
- 73. นางวัชนีสูร มเหสีท้าวจักรวรรดิ
- 74. พญาสุริยาภพ โอรสท้าวจักรวรรดิและนางวัชนีสูร

- 75. พญาบรรลัยจักร โอราสท้าวจักรวรรดิและนางวัชนีสูร
- 76. พญานนยุพัตร์ โอราสท้าวจักรวรรดิและนางวัชนีสูร
- 77. นางรัตนมาลี ธิดาท้าวจักรวรรดิและนางวัชนีสูรชายาพญาหนุราช (มัจฉานุ)

ภาพที่ 68 ท้าวสหัสเดชะ

ภาพที่ 69 ท้าวจักรวรรดิ

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24>

[f8cda0b766d&topic=43.30](http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24f8cda0b766d&topic=43.30)

ภาพที่ 70 สุริยาภพ

ภาพที่ 71 บรรลัษจักร

ภาพที่ 72 นนุพัตร์

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

78. ท้าวสัตตุง พญายักษ์ครองเมืองจักรวาล สหายท้าวทศกัณฐ์
79. ท้าวมหาบาลเพทาสูร พญายักษ์ครองเมืองมหาจักรวาลสหายท้าวทศกัณฐ์
80. นางมนทา มเหสีท้าวมหาบาลเพทาสูร
81. ท้าวไวตาล พญายักษ์ครองเมืองกูรราช ได้บาลาล สหายท้าวจักรวรรดิ

ภาพที่ 73 ท้าวสัตตุง

ภาพที่ 74 ท้าวมหาบาลเพทาสูร

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24>

faeda0b766d&topic=43.30

82. ท้าวตรีบุรัม พญายักษ์ครองเมืองโสฬส
83. ท้าวอนูราช พญายักษ์ครองเมืองมหาสิงขรชื่ออื่นๆ ได้แก่ ท้าวอนูราช
84. นางรัตนา มเหสีท้าวอนูราช
85. ทินสุร เสนายักษ์เมืองสิงขร

ภาพที่ 75 ท้าวไวยดาล

ภาพที่ 76 ท้าวตรีบุรุษ

ภาพที่ 77 ท้าวอนุราช

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24>

faeda0b766d&topic=43.30

86. ท้าวเวรนุราช พญายักษ์ครองเมืองกาลวุธ
87. นางเกศินี มเหสีท้าวเวรนุราช
88. พญาตรีปิกกัน ไอรสท้าวเวรนุราชและนางเกศินี

ภาพที่ 78 พญาตรีปิกกัน

ภาพที่ 79 ท้าวคนธรรพ์นุราช

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

89. กาลวก เสนายักษ์เมืองกาลวุธ
90. กาลจักร เสนายักษ์เมืองลงกา

91. ท้าวคนธรรพ์นุราชพญายักษ์ครองเมืองคิลิสีน หรือ คิลิสีนชื่ออื่น ๆ ได้แก่
ท้าวคนธรรพ์
92. นางจันทา มเหสีท้าวคนธรรพ์นุราชชื่ออื่น ๆ ได้แก่ นันทา
93. พญาวิรุณพัท โอรสท้าวคนธรรพ์นุราชและนางจันทาชื่ออื่น ๆ ได้แก่ อิมพัท
94. อสุรวายุภักย์ พญายักษ์ครองเมืองมหาวิเชียรธานี บิดาเป็นอสูร มารดาเป็นนกอินทรี
กายเป็นยักษ์สี่เขี้ยว มือและเท้าเป็นนก มีปีกมีหาง

ภาพที่ 80 อสุรวายุภักย์

ภาพที่ 81 ท้าววิรุฬหก

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

95. ท้าววิรุฬหก พญายักษ์ครองเมืองมหาอัมรินทร์นครในพิภพบาดาลทรงตั้งวาตนาต
96. มโหธร เสนายักษ์เมืองลงกา

97. เปาวนาสูร เสนายักษ์เมืองลงกา

98. การุณราช เสนายักษ์เมืองลงกา

ภาพที่ 82 มโหธร

ภาพที่ 83 เปาวนาสูร

ภาพที่ 84 การุณราช

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a8830a24faeda0b766d&topic=43.30>

99. กาลสูตร เสนายักษ์เมืองลงกา
100. นนทจิตร เสนายักษ์เมืองลงกา
101. นนทไฟรี เสนายักษ์เมืองลงกา
102. นนทยักษ เสนายักษ์เมืองลงกา
103. นนทสุร เสนายักษ์เมืองลงกา
104. พัททกาวิ เสนายักษ์เมืองลงกา
105. ภาณุราช เสนายักษ์เมืองลงกา
106. มหากาย เสนายักษ์เมืองลงกา

ภาพที่ 85 นนทยักษ

ภาพที่ 86 สุกสารณ

ที่มา: [http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24](http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30)

faeda0b766d&topic=43.30

107. อิทธิกาย เสนาชัยเมืองลงกา
108. รณศักดิ์ เสนาชัยเมืองลงกา
109. รณสิทธิ์ เสนาชัยเมืองลงกา
110. โรมจักร เสนาชัยเมืองลงกา
111. เวรมภ เสนาชัยเมืองลงกา
112. สุกสารณ์ เสนาชัยเมืองลงกา
113. ไวยวาสูร เสนาชัยเมืองลงกา
114. สุขาจาร เสนาชัยเมืองลงกา
115. กำป็น เสนาชัยเมืองลงกา
116. ศรีเมฆมาลา นายพลปีกซ้ายกองทัพอินทรี
117. พัททัน ทหารชัยกองทัพอินทรี
118. พัทธกาล ทหารชัยกองทัพอินทรี
119. มหารณภพ ทหารชัยกองทัพอินทรี
120. เพชรวิ ทหารชัยกองทัพลงกา
121. เพชรวิรุ ทหารชัยกองทัพลงกา
122. มหากาล ทหารชัยกองทัพลงกา
123. ขุนอัสดร ผู้ถือสารท้าวทศกันฐไปหาท้าวมูลพลัม
124. นิลกายสุร ทหารชัยกองทัพทศศิริวัน
125. มหิดัน ทหารชัยกองทัพวิรุณมุข
126. โลทัน ชักยสารถึงของกุมภกรรณ
127. วิรุณราช ทหารชัยกองทัพตรีเมฆ
128. นนทการ เสนาชัยเมืองมลิวัน
129. นนทจักร เสนาชัยเมืองมลิวัน
130. มารกบิล เสนาชัยเมืองมลิวัน
131. เมฆสุร เสนาชัยเมืองมลิวันชื่ออื่น ๆ ได้แก่ เมฆาสูร
132. วิษณุราช เสนาชัยเมืองมลิวัน
133. วรไกรสุร เสนาชัยเมืองมลิวันชื่ออื่น ๆ ได้แก่ ไวยไกรสุร
134. สุพนัน เสนาชัยเมืองมลิวันชื่ออื่น ๆ ได้แก่ สุรพน
135. อสุรพัตร เสนาชัยเมืองมลิวันชื่ออื่น ๆ ได้แก่ อสุรเพตรา
136. ศรีพัท ทหารชัยเมืองมลิวัน

137. ศรีพาด ทหารักษ์เมืองมลิวัน
138. มหาเมฆ ทหารักษ์เมืองมลิวัน
139. ฤทธิศักดิ์ ทหารักษ์เมืองมลิวัน
140. ฤทธิสุร ทหารักษ์เมืองมลิวัน
141. จิตรภูฏ เสนาักษ์เมืองบาดาลชื่ออื่น ๆ ได้แก่ จิตรภูฏ
142. จิตรไพร เสนาักษ์เมืองบาดาล
143. ศรีพัท เสนาักษ์เมืองบาดาลชื่ออื่น ๆ ได้แก่ ศรีพัท
144. เมฆนาท เสนาักษ์เมืองบาดาลชื่ออื่น ๆ ได้แก่ เมฆวัศ
145. กุมภาสูร กองลาดตระเวนรักษากรุงลงกา
146. ฤทธิกัน กองลาดตระเวนรักษากรุงลงกา
147. สารินทุต กองลาดตระเวนรักษากรุงลงกา
148. วิหุตา กองลาดตระเวนรักษากรุงลงกา
149. วายุพัคตร์ กองลาดตระเวนรักษากรุงลงกา
150. อังกาสตะไล กองลาดตระเวนรักษากรุงลงกาชื่ออื่น ๆ ได้แก่ อังกาสตะไล
151. ฝิเลื้อสมุทร กองลาดตระเวนรักษากรุงลงกา

ภาพที่ 87 อังกาสตะไล

ภาพที่ 88 ผีเสื้อสมุทร

ที่มา: [http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24](http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30)

faeda0b766d&topic=43.30

152. ราชู กองลาดตระเวนรักษาเมืองมลิวัน
153. กาลศูร กองลาดตระเวนรักษาเมืองมลิวัน
154. มัณวาน กองลาดตระเวนรักษาเมืองมลิวัน
155. ผีเสื้อสมุทร กองลาดตระเวนรักษาเมืองมลิวัน
156. กาลศูร ทหารรักษากองทัพท้าวมูลพลัม
157. อติกำ ทหารรักษากองทัพท้าวมูลพลัม
158. กัทรจักร ทหารรักษามืองจักรวาล
159. ผนวธ ทหารรักษากองทัพท้าวคนธรรพ์นุราช
160. วุฒิกาสุร ทหารรักษากองทัพท้าวไวยดาล
161. รัมสุร อสูรเทพบุตร อยู่วิมานรัตนากังมหาเมรุบรรพต ใช้ขวานเป็นอาวุธ อวตาร

ปางที่ 6 ของพระนารายณ์ ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ ปรศุราม

162. ปโรต อสูรเทพบุตร อยู่วิมานบนสวรรค์

ภาพที่ 89 รัมสุร

ภาพที่ 90 ปโรต

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

163. พिरาพ อสูรเทพบุตร อยู่เขาอัสภรณ พระอิศวรเอากำลึงพระสมุทรร พระเพลิง
ประทาน

164. เหรินคชุต อสูรเทพบุตร อยู่เขาหิมพานต์

165. หิรันดย์กษัย ชัยกษัยหน้าทอง อยู่เขาจักรวาลในวิมานทิพย์ มีฤทธิ์ม้วนแผ่นดิน

166. ปทุตพันต์ อสูรเทพบุตร อยู่ถ้ำแก้วเขาสุรกานต์ ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ ประทุตัน

ภาพที่ 91 พिरาพ

ภาพที่ 92 เหรันตทูต

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

ภาพที่ 93 หิรันตยักษ์

ภาพที่ 94 ปทุตทนต์

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

ภาพที่ 95 อสุรพักตร์

ภาพที่ 96 นนทก

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?PHPSESSID=33911021105093a830a24faeda0b766d&topic=43.30>

167. อสุรพักตร์ อสุรพรหม อยู่ที่โพยขนดสุรกานต์ เนินเขาจักรวาล ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ อสุรพรหม
168. นนทก อสุรเทพบุตร อยู่เชิงบันไดเขาไกรลาส มีนิ้วเพชรซึ่งถูกผู้ใดต้องตาย (จากงานวิจัยนี้พบว่า ยักษ์นนทกเป็นอวตารของโคอุสุภราช หรือ โคนนทิก พาหนะและอวตารของพระอิศวร)
169. กุมภกันท์นุราช อสุรถูกพระอิศวรสาปเพราะหยอกนางรัชนี อยู่ในถ้ำนพมาศ ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ สุนันทเทวบุตร
170. ปักหลัก เทวดารับใช้พระอิศวรถูกสาปให้เป็นยักษ์เฝ้าสระ โบกขรณีพันตา
171. กุมพล เทวดาคนโปรดพระอิศวรถูกสาปเพราะหยอกนางนิลมาลี และถูกจักร

ตัวขาดสองท่อนชื่ออื่น ๆ ได้แก่ กุมภภัณฑ์

172. นางอัศมุขี ยักษิณี อโยมขี ยักษมุขี ยักษอัศมุขี

พยางค์หลักขเทวราช วงศ์ขิดจีน และ วงศ์ชมพู

1. พาลี พญาวานรครองเมืองขิดจีน โอรสพระอินทร์ และนางกาลอัจนา อวตารของ
พระอินทร์ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ พญากากาส

ภาพที่ 97 พาลี

ภาพที่ 98 สุกริพ

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

2. นางดารา มเหสีพาลี

3. สุกริพ อุปราชเมืองขิดจีน โอรสพระอาทิตย์และนางกาลอัจนา ออนุชาพาลี อวตารของ

พระอาทิตย์ ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ พญาไวยวงศาหสุรเดช

4. ชมพูพาน พระอิศวรหุบด้วยเหงื่อไคลยกให้เป็นโอรสพาลี เป็นแพทย์อวตารของ
พระพรหม

5. องคต โอรสของพาลีและนางมณฑา (จากงานวิจัยนี้องคตเป็นอวตารของพระคงคา)

ภาพที่ 99 ชมพูพาน

ภาพที่ 100 องคต

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

6. หนุมาน พระอิศวรแบ่งกำลัง ประทานเทพอาวุธ คทาเพชรตรีเพชร และจักรแก้ว
เป็นกาย ให้พระพายเป็นบิดา นางสาวหะเป็นมารดา อวตารของพระอิศวร (จากงานวิจัยนี้หนุมาน

เป็นอวตารของพระอูมา)

ภาพที่ 101 หนุมาน

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

7. มัจฉานุ โอรสของหนุมานและนางสุพรรณมัจฉา บุตรบุญธรรมไมยราพ
8. อสุรผัด โอรสของหนุมานและนางเบญกาย

ภาพที่ 102 มัจฉานุ

ภาพที่ 103 อสุรผัด

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

9. ท้าวมหาชมพูพญาวานรครองเมืองชมพู ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ ท้าวชมพู

ภาพที่ 104 ท้าวชมพู

ภาพที่ 105 ชามพูวราช

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

10. นางแก้วอุคร มเหสีท้าวชมพู่
11. ชามพูวราช พญาวานรเกิดจากปลายไม้ไผ่ที่ฤๅษีสุขาวันนำไปถวายพระอิศวร
ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ เนลเกสร
12. นิลนนท์ พญาวานรอุปราชเมืองชมพู่ โอรสพระเพลิง อวตารของพระเพลิง
13. นิลพัท พญาวานรโอรสบุญธรรมท้าวมหาชมพู่ โอรสพระกาฬ อวตารของพระกาฬ

ภาพที่ 106 นิลนนท์

ภาพที่ 107 นิลพัท

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

14. นิลปานัน หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระราหู

15. นิลเอก หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระพินาย

ภาพที่ 108 นิลปานัน

ภาพที่ 109 นิลเอก

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

16. นิลขัน หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระพิเนก

17. กุมิตัน หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระเกตุ

ภาพที่ 110 นิลขัน

ภาพที่ 111 กุมิตัน

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

18. วิสันตราวี หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระอังคาร
19. โกมุท หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระหิมพาน ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ โคมุท

ภาพที่ 112 วิสันตราวี

ภาพที่ 113 โกมุท

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

20. นิลราช หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระสมุทร
21. นิลพานร หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระเสาร์ ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ วิมล

ภาพที่ 114 นิลราช

ภาพที่ 115 นิลพาน

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

22. นิลปาสัน หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระศุภ
23. มาลุนทเกสร หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระพญหัสบดี

ภาพที่ 116 นิลปาสัน

ภาพที่ 117 มาตุณฑเกสร

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

24. สุรเสน หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพุท
25. สัตพลี หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระจันทร์

ภาพที่ 118 สุรเสน

ภาพที่ 119 สัตพลี

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

26. เกษร หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระวิรุฬหก
 27. มายูร หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระวิรูปักษ์

ภาพที่ 120 เกษร

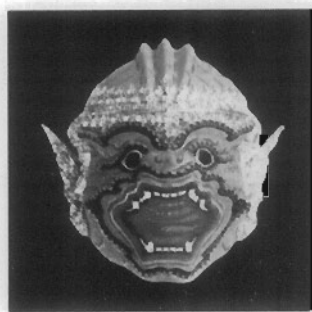
ภาพที่ 121 มายูร

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

28. เกสรธมาลา หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระไพศรพนธ์
 29. สุรกานต์ หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระมหาชัย

ภาพที่ 122 เกสรธมาลา

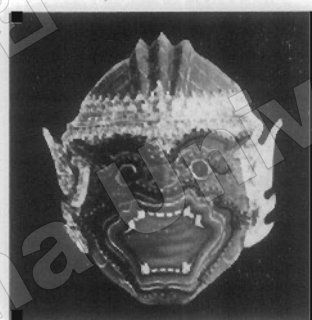

ภาพที่ 123 สุรกานต์

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

30. ไชยामพวาน หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระพระอิสาน

31. ไชยบุตร หนึ่งในสิบแปดมงกุฏ อวตารของพระพระพิรุณ

ภาพที่ 124 ไชยามพวาน

ภาพที่ 125 ไชยบุตร

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

32. ญาณรสคนธ์ เตี้ยวเพชรชาวขีดจีน
33. ทวิพัท เตี้ยวเพชรชาวขีดจีน
34. ปิงคลา เตี้ยวเพชรชาวขีดจีน
35. มหัทวิกัน เตี้ยวเพชรชาวขีดจีน
36. วาหุโลม เตี้ยวเพชรชาวขีดจีน
37. อุตุภสรราม เตี้ยวเพชรชาวขีดจีน
38. โชติมุข เตี้ยวเพชรชาวชมพู
39. นิลเกศี เตี้ยวเพชร
40. ลิงอื่น ๆ จังเกียง เชนลึง ลิงป่า

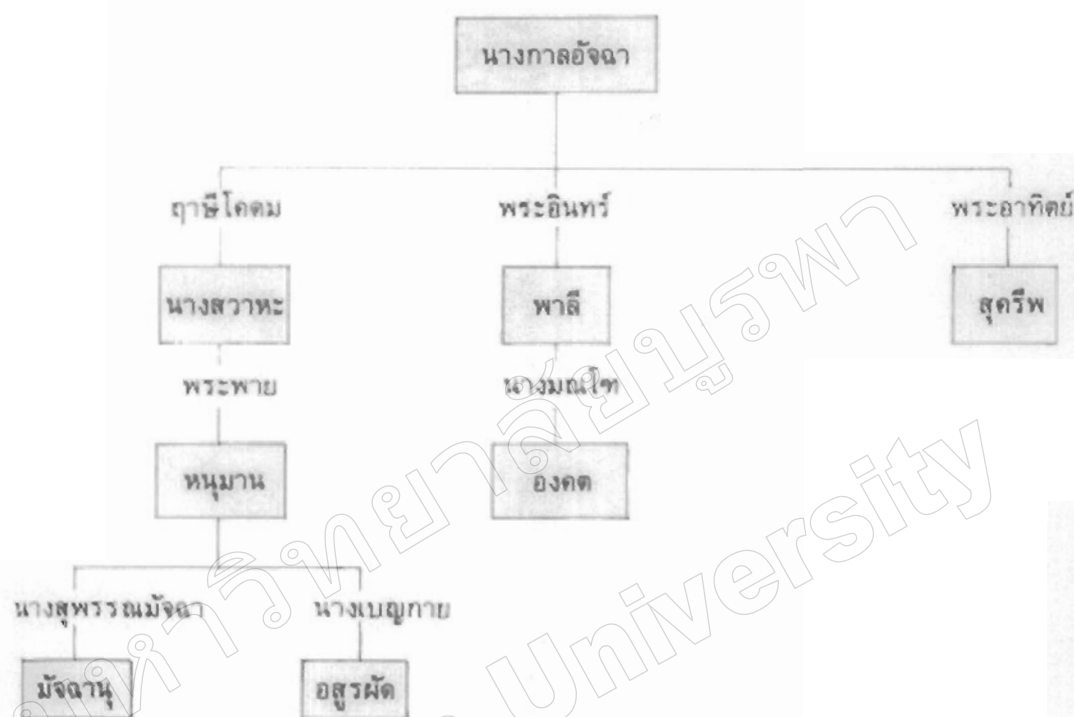
ภาพที่ 126 นิลเกศีเตี้ยวเพชร

ภาพที่ 127 ลิงจังเกียง

ที่มา: <http://www.google.co.th/imgres>

แผนภูมิการสืบราชวงศ์เมืองขีดขิน

ภาพที่ 128 แผนภูมิการสืบวงศ์ขีดขิน

ที่มา: <http://www.bloggang.com/data/poohtiger/picture/1202720038.jpg>

ฤๅษี

1. อจนคาวิ หนึ่งในสี่ฤๅษีสร้างกรุงอยุธยา
2. ยุทธอักษระ หนึ่งในสี่ฤๅษีสร้างกรุงอยุธยา
3. ทะหะ หนึ่งในสี่ฤๅษีสร้างกรุงอยุธยา
4. ยาคะ หนึ่งในสี่ฤๅษีสร้างกรุงอยุธยา
5. สุทรรณณ์ เดิมเป็นกษัตริย์ครองเมืองปัญจาล ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ สุทัต
6. สุไซ คานสินี มเหสีท้าวสุทรรณณ์ ออกบรพชาพร้อมพระสวามี ชื่ออื่น ๆ ได้แก่

ศุภไชคานสินี

7. อังคตะ ผู้รับฝากเกราะพระอิศวรไว้มอบให้พระนารายณ์อวตาร ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ อรรคตอค์

8. สระกั้งค์ อยู่ในป่าใหญ่ บอกทางพระรามไปเขตรีกูญ
9. โรมสิงห์ หนึ่งในสี่ผู้ซบนางมณฑิรา ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ มหาโรมสิงหะ
10. วตันตะ หนึ่งในสี่ผู้ซบนางมณฑิรา ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ อดันตา
11. วชิร หนึ่งในสี่ผู้ซบนางมณฑิรา
12. วิสุทธี หนึ่งในสี่ผู้ซบนางมณฑิรา ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ วิสุทส์ตีวิสูตรวิสุทธี

ภาพที่ 129 ฤๅษีโคดม

ภาพที่ 130 ฤๅษีนารท หรือ พ่อแก่

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

13. โคดม ผู้ซบนางกาลอัจนา หนึ่งในสิบตฤๅษี ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ โคดมะมะพระฤๅษีโคดม
14. นารท โอรัสพระพรหม ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ นารอท อยู่ที่เขาไอรส
15. สุชามันตัน อยู่เมืองมิลินา

16. อังคต พระอาจารย์ของพาลี
17. โคนบุตร พระอาจารย์ของทศกัณฐ์ อยู่ที่เขานินกาลา
18. กาล อยู่เมืองลงกา

ภาพที่ 131 ภารตมุนี หรือ ฤๅษีภารทวาช

ภาพที่ 132 ฤๅษีกลไกโกฏ

ที่มา: <http://www.nuan86.com/forum/index.php?topic=43.15>

19. กลไกโกฏ ผู้ทำพิธีหุงข้าวทิพย์ขอโอรสให้ท้าวทศรถ
20. ภารทวาช ผู้ทำพิธีหุงข้าวทิพย์หนึ่งในสัปตฤๅษี ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ภารทวาช
21. วัชธักิ ผู้ทำพิธีหุงข้าวทิพย์ หนึ่งในสัปตฤๅษี
22. วสันธุ ผู้ทำพิธีหุงข้าวทิพย์ พระอาจารย์ของพระราม หนึ่งในสัปตฤๅษี

23. สวามิตร ผู้ทำพิธีหุงข้าวทิพย์พระอาจารย์ของพระราม หนึ่งในสี่ปดณีย์ ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ วิสวามิตร

24. สุเมธ อยู่เขตรีกูฏ

25. อมเรศ อยู่เขตรีกูฏ ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ อมเรศ

26. ปรมเส อยู่เขตรีกูฏ

27. ทศไพ อยู่เชิงเขามรกต ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ ทศภัก

28. คาวิน อยู่เชิงเขาไกรลาส

29. สุขวัฒน อยู่เชิงเขาไกรลาส

30. โควินท์ อยู่เมืองโกยเกษ

31. วัชเมต ผู้ประพันธ์รามายณะ อยู่ปากาลวาด (จากงานวิจัยนี้พบว่า ฤๅษีวัชเมตเป็น
อวตารของพระอินทร์)

32. ชฎิล อยู่เลขเมืองลงกา

33. สุธรรม ทศกัณฐ์แปลงลักนางสีดา

34. สิทธิโคดม ทศกัณฐ์แปลงพบพระราม

35. กาล ทศกัณฐ์แปลงเมื่ออยู่เขาคันธมาถน์

ภาพที่ 133 ฤๅษีสุธรรมทศกัณฐ์แปลงหลอกนางสีดา

ที่มา: <http://kit0510.multiply.com/photos/photo/31/69>